EL:POBLE:CATALA

PUBLICA UN NÚMERO CADA SETMANA

Redacció y Administració: ESCUDELLERS, 33, principal

DISSABTE, 1 DE JULIOL DE 1905

ANY II * * BARCELONA * * NÚM. 34

PREU D'UN NUMERO SOLT: DÈU CENTIMS

SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE

Noruega imperialista

(Acabament)

La conseqüencia de la aspiració imperialista, en els grans pobles y en els petits pobles qui anima una missió elevada, la trobèm en les fortes corrents d'integració que nexen, se desenrotllen llargament y triomfen, o arriben a vetlla de triomf, en la política contemporania... — Es ordenament d'Etica, avui, pera 'ls pobles, com pera 'ls individus, una continuada intervenció en la vida dels altres, al contrari de lo que prescrivía l'imperatiu de les hores ja passades, qual ideal suprèm era l'abstenció. L'individualisme com a norma de la política interior dels Estats; el Nacionalisme, com a norma de la llur política exterior, son ja coses mortes dins la nostra conciencia. Per axò, no altrament com davant ella, resta, per exemple, despullat de tot valor l'argument que invoca la llibertat d'ensenyansa en benefici de les congregacions religioses docents, carexen també davant ella de qualsevulla forsa els gastats principis d'independencia nacional, sobirania absoluta de les nacions en lo intern, y demés afirmacions fonamentals del Nacionalisme (1).— L'activitat dels pobles imperials es constantment agresora, mai defensiva. El *separatisme* essencial es en ells cosa anacrònica. Y si quan algún d'aquests pobles està sotmès a un altre, sos moviments deslliuradors presenten caràcter separatista es tan sols tranzitoriament, com a indispensable condició pera assolir funció mondial més alta. Un poderosíssim intent de domini informa y justifica el moment disgregatori. Un ambiciós somni imperial dona valor infinit a la rebeldía d'un jorn.

Aquest es precisament el cas de Noruega. Comparada ab la plenitut de son voler, la séva independencia, la séva separació del Regne suec, no té altra significació que la d'un episodi. Noruega no vol ferse senyora de sos destins pera defensa de sa llibertat, mes pera expansió gloriosa de la llibertat. No aspira a la fruició gloriosa d'una pau beatament reconera, sinó al compliment de una heroica aventura. Son ideal no es una Noruega felís: es una Escandinavia forta. L'INDEPENDENCIA DE NORUEGA ES UN PAS PERA LA RECONSTRUCCIÓ DE LA ESCANDINAVIA.

Noruega es forta. Totes ses exigencies, axís en les de son llarc y tossut combatre per la llibertat civil com en les de llibertat política, s'assenten sobre 'l mateix sentiment: el de que ella es la guardadora de l'ànima escandinava y la destinada a darli un digne cos. — Noruega es un Estat Hèroe, òrgan de Revelació, Estat representatiu y, com a natural conseqüencia, legislador; Estat actiu, espansiu, agressor. Ell somnía mentres sos germans escandinaus dormen, ell te forsa, — (alta Forsa, que es Dret) mentres els demés geuen en feblesa; ell serà l'artista modelador mentres els demés constituiràn la materia modelada; ell pronunciarà el Verb, entre els altres que romandràn en obedient silenci... Axís, qualsevulla que sia l'esperiencia de lo actual, no es avui, vistes les coses substantivament, Noruega la rebelada envers Suecia, sinó al contrari, Suecia la rebelada, la separatista (¡y còm debilment!) envers Noruega.—Prussia va crear l'actual Imperi germànic; *Noruega serà la Prussia de la futura Escandinavia*.

Tota una gesta, que ha durat a la vora d'un sigle, l'ha duta an axò. ¡L'ànima de la futura Escandinavia dormía ja en lo pregon de les més pintoresques protestes contra l'imposició de Bernadotte!... Ses pristines cansons de la jove poesía romàntica agombolaren son despertar. Va nodrirse de forsa en l'intens florir material de Noruega durant l'interval que comprèn els reguats de Oscar I y Carles XV, quan l'establiment de la llibertat religiosa, l'abolició de la gran propietat y la major activitat política del *Storthing* se traduiren en anys de prosperitat pera 'l país... Y entrant en combat, tot just adolescenta y encara inconscient, aquella ànima de l'Escandinavia futura, informa el conflicte constitucional ab Oscar II; crea en el *Storthing* una esquerra política (que aviat en les eleccions obtingué el 65 per 100 dels sufragis) en front d'una dreta ministrable ab massa facilitat; disgrega més tart, per qüestions eclesiàstiques, una «nova esquerra» que fou anomenada també «europea o literaria» de la vella esquerra, massa tímida; viu llarc temps en els actes y lluites d'aquesta «nova esquerra» dirigida pel gran Björnson, palpita, sofreix, dubta, canta, afirma, nega, renega y beneeix en tot l'intensíssim moviment espiritual de Noruega que tan fondo rastre ha dexat en l'universal conciencia contemporania; y ara, arribada a maduritat, en l'hora del primer triomf, sense contentarse un moment ab els llorers d'una conquista, alsa els ulls illumitats de victoria a la llum somiada de les Realisacions pervinentes.

Escoltèm com ha parlat ara, en una *interview* periodística, el baró de Wedel. El baró de Wedel no es pas un utopista. No es un somiador, es un polític. O, pera dir les coses clarament, me penso que es un ver polític perque es un somiador. Fins fa pocs díes era 'l representant diplomàtic del Regne Unit de Suecia y Noruega, prop de la Cort d'Espanya. Noruec d'origen ha presentat la séva dimissió a conseqüencia dels últims acontexements. Jo l'he conegut hàbil, mesurat, correcte. Y aquest home hàbil, mesurat, correcte, parla avui axís:

— «Hi ha una raó suprema que inclinarà als noruecs a no violentar les coses (se refereix a l'instauració d'una República, cosa que no creu factible pel moment *encara* — son ses paraules — *que les idees y les lleis de Noruega siguin republicanes y son poble un dels més avensats en llibertat y democracia de la Terra...*) Si 'ns fos lícit llegir en el pervindre, no resultaría aventurat formular la següent profecía dels acontexements futurs. Arribarà una época, no molt remota, en que Noruega, Suecia y Dinamarca, les tres nacions independents, y ab son respectiu quefe d'Estat, se constituexin en Federació venint a ser una Alemanya del Nort. ¿Es que aital Federació fóra possible entre dos Regnes y una República, entre dos Reis y un President?

Doncs aquesta Federació, que es el somni nacional del avenir, necessita indispensablement de la ruptura actual de Noruega y Suecia. No es possible unir a Noruega, Suecia y Dinamarca, mentres la unió no 's pacti, d'una part entre Noruega y Suecia, d'altra part ab Dinamarca...

¡Noruega, Suecia y Dinamarca unides! Aquest fora 'l nostre ideal, la realisació dels nostres somnis, quelcòm de semblant a l'Italia una y la Alemanya una!... »

Ab tan autorisades paraules vull cloure aquestes indicacions que 'l intent no es altre que evitar entre nosaltres falses interpretacions dels acontexements actuals y revelar la confirmació que porten a idees y sentiments que ja fa algún temps venen laborant en la joventut catalana.

EUGENI D'ORS

(1) Als ulls del Imperialisme el Nacionalisme no es substancialment altra cosa que 'l Regionalisme; una manifestació de la forsa disgregatoria.

Nits de juny

I

Aquestes nits de juny, l'Amor va vestit de vermeil y, ab una guitarra de sonar de murmuri, entona serenades sota 'l balcó de les donzelles... ¡Fresques serenades de dolcesa y melancolia! Puja un gran anyorament a flor d'ànima y puja tota l'ànima a flor de sospir... Caricies: ¡darne, rebren! Prou es bona cosa la vida y prou es bona cosa aquesta punta de tristor que té la vida. Un coet en la llunyaduria, se llensa xiulant a les estrelles y's desmaia en pluja de llumets de color. Allà baix, entre quatre rengles de llums japonesos, se balla. La música del piano sembla com mai clara y feble. El cel es ben piadós. Avui, vestit del resplandor de fogueres, diríau que s'ha exposat ab l'infern... ¿Si cel y infern s'anessin ara a confondre? L'Amor ho canta axís, sota 'l balcó de les donzelles, amagant dins una gorra de trovador les petites banyes, dissimulant entre les cames la llargaria de la cua: « El Bé es el Mal y'l Mal es el Bé. No hi ha Bé ni Mal. No hi ha més que una gran onada de Amor...»

II

¡Oh, donzella, donzella, que t'ets adormida ab el balcó obert, boi escoltant aquesta trova del Vermell Amor!... Ara, al despertar, en l'ombra, brilleja la temtació d'un joiell. La Codicia te hi du les mans y prest el collar se te enrosca al coll, com una serpent enlluernadora... ¡Oh, quina pessigolla la dels diamants sobre la pell!... ¡Set! ¡Consol de l'aigua fresca! El pas de la aigua y'l sospir de la set satisfeta fan ballar als diamants la séva dansa de llum sobre la crexenso suavissima de la gorja núa... ¿Serà gloriosa la nuesa, tota la teva nuesa?... En els miralls l'Orgull li diu un himne triomfal. La tornada fa: « Bell es ton cos. Elàstic es ton cos. Omnipotent es ton cos intacte... » Deu ser molt tart. Encara canta abaix el Vermell Amor... Ara diu: « Obra », ab levissima veu... ¿Si'l cel y l'infern s'anessin ara a confondre? Com mes va, més la nit devé xardorosa.

III

Oh, donzella, arréncat del coll la serp, llensa les joies, tanca'l balcó, agafa 'l llum, senyat... ¿Has vist, has vist? Cama assi, cama allà de totes les cases de la ciutat immensa ha passat una llarga sombra. Tan llarga y tan sombra, que, un instant, ha endolat el cel... Ha passat la Luxuria, ab un ample gest de sembradora...

L'ideal propulsor

Ha caigut En Villaverde, ha pujat En Montero Ríos.

Dins d'un règim parlamentari aquet cambi de govern no hauría tingut lloc. A la derrota parlamentaria den Villaverde devía seguir l'advenimment den Maura, a qui ha secundat el bloc de les majories de les dues Cambres.

La solució no ha sigut llògica en bona teoría moderna; ho ha sigut segons la teoría del règim y del poder personal que patexen els pobles d'Espanya.

Aquet poder personal es encara l'*alma mater* del Estat y la vigent política. S'hi adscriuen y ajupen els quefes dels partits dinàstics, s'hi aferren les velles aspiracions de la rassa dominadora, s'hi vinculen tots els pessimismes dels intelectuals espanyols, petit estol honorable d'una societat dominada per l'ignorancia y la rutina.

No es el Parlament, ni son els magistrats, ni son els ministres el *primum movens* de la direcció social: es la Corona. El Parlament es una ficció, la magistratura se troba sotmesa a lleis agenes a la séva vida, y els ministres son secretaris del poder anomenat moderador. Els temps del absolutisme efectiu no han desaparegut encara. La fórmula de Lluis XIV, la fórmula *l'Estat soc jo*, encara està viva entre nosaltres. En Maura ha dit que tenía del quefe del Govern una idea excelsa, però els fets ens en donen un concepte deplorable.

Y axò demostra plenament que el règim vigent ni viu la vida actual, ni tradueix una bona organisació, ni es una forsa. El mon social no viu de ficcions, y l'empenta de la direcció popular no pot derivar d'ineptes atavismes, oposats a les lleis d'evolució y a les notories experiencies de les nacions civilisades. Tot revela que Espanya, per inadaptada al medi modern, deu sofrir un cambi radical o ha de desferse y desaparexe. No pot seguir bevent l'aigua de les fonts impures del absolutisme.

Si Catalunya se trobés satisfeta dins del règim vigent; si li convingués la monstruositat d'un absolutisme de fet, perque ab ell cregués realisables els fins essencials de la séva vida, el séu esperit deuría estar impregnat de pessimismes y de tristesa davant l'intuició del cambi que s'imposa. Però com ni viu bé sota l'organisació actual, ni es absolutista, ni té fe en el poder personal, el séu esperit deu complaures ab la visió de les transformacions que cada día se fan més necessaries.

La darrera crisis ens porta als catalanistes una esperansa. L'esperansa que resulta de l'agotament de la centralisació y del Estat, de l'existencia d'un sol poder personal inadaptat y dèbil, de la descomposició dels partits unitaris, de l'absoluta falta d'homes de govern y de caràcter en els que ocupen els ministeris. L'esperansa que infundeix la lluita ab un enemic desmoralisat, dèbil, sense vigor y entussiasme, lligat a la sort d'idees espiritualment mortes y enterrades per l'evolució del darrer segle.

Si ara, davant les noves lluites que han de tenir lloc, a tots els nacionalistes catalans ens ilumina l'ideal de llibertat y ens acobla la necessitat de realisarlo, podrèm fer efectiva la nostra obra patriòtica y donar un vigor excepcional als nostres entussiasmes. Si treballèm, caurà aviat tota l'organisació que s'oposa als nostres anels. Si volèm, surgirà l'ànima catalana, viva en les llars de casa nostra, forta y triomfant sobre l'Estat, els séus poders y el séus homes.

Ni En Montero Ríos y En Moret desde la solució de la darrera crisis, ni En Maura quan torni a governar, son ni seràn res, com inteligencia, com forsa, com representants d'interessos renyits ab la civilisació, davant l'ideal y les necessitats de Catalunya. Ningú, per alt que estigui, pot deturar ab èxit l'acció deslliuradora catalana.

Y axí es notori que si no desertèm del nostre lloc, senyalat pel dever cívic, o no ens pertorba l'atrofia de la voluntat, podrèm els autonomistes, enardits per una capacitació vigorosa y ràpida, afavorir l'ideal propulsor de Catalunya.

J. LLUHÍ RISSECH

***** El progrés consisteix en que cada generació posseexi més energia latent que l'anterior. ¿Per què el cepire de la civilisació ha passat poc a poc a les mans de les nacions occidentals y septentrionals, dels egipcis als anglo-saxons? No es únicament perque certes nacions arribaben una darrera l'altra al màximum d'instrucció, sinó perque 's feien més enèrgiques. Una herencia de llibres y d'agents materials no basta: es necessaria una personalitat pera utilisarlos. Quan la reserva d'energia s'agotava dins d'una rassa degenerada, eran les nacions fortes, que vivien dins d'un medi més favorable al desenrotllo de l'energia, les que rebien y aprofitaven l'herencia del passat.**

T. RIBOT

LITERATURA

Bucòlica

(Del llibre «Empordaneses»)

Fragment

Lentament el desconegut comensà la séva historia, ab una veu grave, pastosa, matisada d'aplacadores inflexions, que reposaven els nervis, excitats per l'agre martelleig de l'espinguet de l'altre.

«— Era al comensament d'haverme establert a X... per motius de salut, — digué. — Molts de vostès l'haurán sentida anomenar. Es una vileta d'uns trescents focs, negra com tots els pobles del Pireneu, enclotada entre quatre montanyes, ab grans boscos de suros, alzines y castanyers alentorn. Per qui ve de ciutat, com jo en aquell temps, es una trista estada; tant, que a la primeria pensava no podermhi acomodar. L'aspre natural de la gent, lo primitiu de la vivenda, la forsada soletat en que'm veia, tot feria la meva malaltissa sensibilitat de vilatà impenitent. Si no hagués sigut per la dolensa que m'havía portat an aquelles terres mig selvatges, de bon gust les hauría abandonades. Però les ganes de curar pogueren més que tot, y de mica en mica, ab la continuada convivencia d'anys y més anys, m'he acostumat en tanta manera a la rústega poesía dels homes y les coses d'aquell recó de món, que avui, ho confesso, la vida se'm faría difícil sense 'l contacte diari ab aquell medi on tot se manifesta en la séva forma natural, sense convencionalismes ni disfreces, ab tot l'esclat de les coses verges.

»Com son poques les terres de conreu en el terme de la vila, la gent viu del carbó y la fusta, de les castanyes y els rodells, que, no fa gaire temps encara, s'havía de traginar tot a bast per no haverhi cap carretera. Axò, les trumfes y'l bestiar son la providencia d'aquella rodalía. Cada mas dels escampats per la muntanya té 'l séu remat, gros o petit, d'ovelles, la séva trujada y algunes vaques que 'ls servexen pera llaurar la poca terra de sembradura, ademés de aprofitarne la llet, que baxen a vendre a la vila, ja en el séu estat natural, ja convertida en recuit y formatge.

»La vida d'aquests montanyencs, masovers quasi tots, es pitjor que la de les besties. Sitiats per la neu a l'hivern, sense tastar pa de forment de quasi en tot l'any, ni conexer l'oli y el vi gaire bé més que de nom, pot dirse que viuen exclusivament de cansalada rancia y de trumfes.

»De petits, axi que comencen a caminar, ja 'ls avien darrera les besties, amunt y avall de la montanya. Y allí van pujant en plena llibertat, sense saber lo que es un estudi, ni tenir més tractes que ab la ramada que engeguen y ab altres bailets o mossotes, tant boscatans com ells, que atrapen per aquelles soletats.

»Un día varen portarme una d'aquestes criatures mig selvatges perque la visités. Un servidor es metge, si no 'ls ho havía dit.

»Era una noia d'uns disset anys, porquera de naxensa, y el séu pare l'acompanyava.

»— Déu lo gord, senyor Miquel, — va dirme l'home de bella arribada. — Aci li mènoc aquexa bordegaça, que d'un temps ençà no fa res de bo. Sembla que estigui embruxada.

»— Y axò ¿Còm ha sigut?

«— ¡Què ho sab un hom! Deu fer cosa d'una mesada que va perdent la gana y els colors... el ventre se li boteix... tot li fa escrúpol... La de casa té por que no 'ns vingui *estròpica*. Y hem pensat de fer un pensament de menarli perque la visuri.

»Vaig examinar la malalta detingudament, vaig ferli algunes preguntes, y aviat fou vist el mal de que patía.

»— Altrament, Llorensó —vaig dir an el pare,— lo que té la vostra noia es un enfit que per ell mateix desbotarà quan sigui l'hora.

»— Donques, vol dire que no es pas que hagi arreplegat un gam dolent?

»— Ni dolent ni bo; es una encontre de dona y res més.

»— Mellor, mellor que sigui axí! — feu l'home, satisfet. Y després de una pausa, veient que jo callava, preguntà: — Y, doncs, ¿què li sembla que poriem ferli?

»— Aquí està 'l mal precisament, que no s'hi pot fer res. Son coses que malaventurat quan s'arreplegnen! No hi ha més remei que dexarles fer el séu curs y esperar que surtin del cos per la séva matexa sanó.

»L'home 'm mirava ab ulls astorats, sense entendre un sol mot de lo que li deia. Se li conexía que estava indecís entre pensar si m'havia tornat boig o si volía riure una estona a costes séves. A l'últim, veient que no 'n sortiriem, vaig decidir parlarli clarament.

»— Escolteume bé, Llorensó, y preneusho ab conformitat. Aquí no més s'hi pot fer una cosa. Mireu de saber qui ha sigut el bordegàs que té la culpa de la relliscada, l'aneu a trobar de bones en bones, y aviseu de passada al senyor rector, que aquestes coses son més feina d'ell que no meva. Una vegada'l capellà els hagi fet les creus, tot el mal estarà curat y podreu esperar tranquilament que sigueu avi.

»L'home va quedarse com qui veu visions.

»— ¡Valgam la creu dels dotze apòstols! ¿Què vol dire que està grossa?

»— No vui dirho, no; ja us en dono la completa seguretat.

»— Mirisho bé, senyor Miquel. Pensi que tothom pot errarse.

»— No hi ha perill. N'estic tant cert com de que us tinc al meu davant.

»L'home permanesqué un moment pensatiu, rumiant. Grosses gotes de suor li baxaven cara avall d'arrán del doblec de la barretina.

»— ¡No pot ésser, vatúa nell! — remugà com parlantse a sí mateix. — Si encara com aquell qui diu es una mocosa que jugaría a ninarres.

»— Doncs, mireu; sembla que li agraden més altra mena de jocs que les ninas. Y, en fi, no hem pas de trigar molt a veuren les proves. D'aquí a cinc mesos men donareu raó, perqué ara està ben bé de quatre.

»Altra vegada l'home va quedarse una estona pensatiu, mirant fixe a terra. De tant en tant, ab el revés de la mà, s'axugava la suor que a grosses gotes li perlejava 'l front.

»De sobte va encararse ab la séva filla.

»— Y bé; ¿què hi respones tu an axò? ¿Què no sentes que diu el senyor Miquel?

»La noia, que del comensament de la conversa ab el séu pare s'era arraulida en un recó, ab el posat temorós, esfereit, d'una bestia que ha fet quelcòm de mal y veu venir una pluja de garrotades, al sentir la pregunta ajupí 'l cap bo y axecant els brassos enlaire, com si ja estés baxant el cop de puny que faría de seguiment an aquelles paraules.

»Prova més clara y convincent no 's podía demanar.

»— ¡Ai la recotuda bacassa! — cridà son pare, fora de test. — ¿Es dire, doncques, que es veritat?

»La noia va posarse a plorar per tota resposta.

»— ¡Mala truja! — bramà l'home, exasperat. — ¡Tenes de morir a les méves mans!

»Y al mateix temps feu l'acció de tirárseli a sobre.

»Vaig haver d'intervenir per no presenciar una deplorable escena de violencia.

»— ¡Sosseguèuvos, Llorensó! Es un mal punt que tothom pot trobarshi, — li deia deturantlo.

»Però l'home no volía entendres de raons.

»— ¡Fugi! ¡Dexim estar! — cridava encès de cara, bo y bracejant per apartarme. — ¿Que no veu vosté mateix lo que haig de passar per mor d'aquexa bacassa? ¡Fugi, que li tinc de picolar els ossos, a la maleida porca!

»— Y ¿què 'n treuríeu, també? Ara ja no té remei. Sosseguèuvos y dexèula estar, la noia.

»— ¿Què la dexi estar?... ¡No!... ¡Fugi!... ¡No 'm deturi!... Fins que la hagi morta no estaré tranquil.

»Y ho deia de una manera que en aquell moment potser sí que hauría sigut capàs de ferho. Però jo no vaig dexarlo, sense cansarme de predicarli seguidament.

»— ¡Vaja, Llorensó — li deia. — ¡Una mica d'enteniment, també! ¿Què voleu pèrdreus per una cosa que ja no pot evitarse? Sosseguéuvos, home, que l'acalorament es un mal conceller. ¿Què 'n treuríeu ara de fer un disbarat? Lo que heu de mirar de posarhi adob, com més aviat mellor. Y per ferho cal que us assereneu. Si esporuguiu a la noia ab crits y trompades, no porèm trèuren l'aigua clara. Val més que de bones en bones mirèm de confessarla, de ferli contar tot, y axí porèm saber qui ha fet el mal y vos poreu anar a trobarlo perque hi posi 'l remei que es de raó. Creieu lo que us dic, que es un bon concell. A sò de tabals no s'agafen llebres.

»Mes l'home, encegat, no volía escoltar res: sempre hi tornava, que l'havía de matar per l'afront que li feia veure, y no podía trèurel d'aquí.

»Varem estar més de mitja hora bregant ab lo mateix. Y la noia, mentrestant, plorava ab uns udols que no semblava sinó que ja estessin matantla, el pare seguía cridant ab un floret de fàstics y renecs que no 's poden imaginar, y jo ja no sabía a quin sant encomanarme. Creguin que fou un pas divertit. Poc se li mancà que no 'ls tirés al carrer de fastiguejat, dexantlos que 's matessin si 'l cor els ho deía.

»Ab tot, a l'últim vaig poder apaibagarlos. El pare s'anà revenint, el plor de la noia va sossegarse, y feutlos seure en una cadira, distant l'un de l'altra y jo entremig perque, si l'home se revenxinava altre cop, no pogués estobarla, se comensà allí mateix l'interrogatori de la culpable. Jo vaig haver de instituirme jutge instructor d'aquell procés, perque 'l pare, ab el regirament que encara li bullía per dintre, no 's trobava pas en estat de fer cap pregunta sense apoiarla tot seguit ab la séva correspondent bofetada. Axís y tot, en els passatges més interessants de la confessió diferentes vegades vaig haverlo de contenir, perque ja s'havía axecat a punt de trompejarla.

»Resultat: després de molta estona de bregar y a costa de molta diplomacia perque la pobra noia, entre la vergonya natural y la por que tenía del séu pare, contestava no més ab mitges paraules y era obra de romans arrencarlin unes quantes de senceres, a l'últim varem lograr saber detalladament com havía anat la cosa y el nom del que feu l'etzegallada.

»Havía sigut un bordegàs ab poca diferencia del temps d'ella, fill de un mas vei del séu, pastor de vaques primer, després del ramat de casa séva. De petits que 's trobaven per la muntanya. Y mentres les besties pasturaven del séu costat, ells mataven el temps jugant, lo més sovint a veure qui guanyava a l'altre.

»Com més grans s'anaren fent, més gust li agafaven an aquell joc. El contacte cos a cos forcejant per tirarse a terra, encenía la séva sang ab ardencies desconegudes. Y es clar, vingué lo que havía de venir; una vegada que la lluita durà més que de costúm, al caure ella dessota, de molta estona no varen axecarse.

»En justicia no podía dirse que hi hagués hagut seducció per cap banda; fou un idili que s'acabà com s'acaben en la realitat tots els idilis d'aquesta mena.

»D'axò ja feia quatre anys, y el joc anà durant fins que la noia 'n portà les conseqüencies.

»Tot plegat hauría sigut res si 'l bordegàs no hagués tingut el mal punt de morirse 'l mes abans, d'una polmonía que en poc temps va portarlo al cementiri. Sota terra 'l causant de l'estropici, es clar que no hi havía manera d'adobarho.

»Quan el pare d'ella va veure que la falta no s'podría tapar, creguin que si no soc amatent a deturarlo l'escanya allí mateix. No me'n varen mancar de treballs per donarli entenent de que s'ho havía de pendre ab més calma. Però a l'últim, si bé jurant que l'havía de matar d'un fart de llenya, vaig conseguir que de moment no la toqués, y pare y filla baxaren escala avall, l'home rondinant entre dents, la noia que de por la camisa no li tocava a l'esquena.

»Se passaren una pila de mesos sense que 'ls vegés ni en sentís parlar. Si de lluny a lluny me'n recordava, feia pensament que devíen haver dut la noia fora de aquells volts per amagar la vergonya. Quan un dilluns, a entrada de hivern, vingueren a cercarme de bella nit perque anés a la Riba, el mas ont estava en Llorensó.

»Quatre hores de montanya per aquells camins endimoniats y en aquella hora de nit, ab la fosca que feia y un airet de

tramontana que tallava la cara, la veritat, no eren per venir gaire de gust.

»Vaig fer pujar al recader sense mourem del llit, per veure si ab les séves explicacions podía treure en clar de què es tractava y excusarme así la caminada, ordenant lo que 'm semblés del cas fins a l'endemà, quan hi pujaría.

»Tot fou en va. L'home no sabía sinó que la Llucia, la noia que mesos abans havía visitat, s'estava morint, y no pogué donarme més aclaracions. L'enviat era 'l pastor d'un mas que 's troba una hora després de la Riba, baxant cap al poble. Va contarme que mentres s'apariaven per anarsen al llit s'hi era presentat en Llorensó esbufegant, trasmudat de cara, dient que per l'amor de Déu fessin el favor de arribarse a cercar el metge, perque la Llucia estava finant per moments. L'amo l'havía fet baxar corrents an ell perque m'avisés, acompanyantme en acabat fins a la casa, y en Llorensó se n'era entornat desseguida sense dir què tenía la noia, per més que li preguntaren.

»Axò era tot lo que l'home sabía, y se'n mancava molt d'havernhi prou pera establir el més petit diagnóstic.

»No 'm quedà més remei que vestirme, resignat a fer una passejada per aquells penyategars que, si ja de dia un hi té pena de la vida a passarhi, contin què ha d'ésser a la nit y sense lluna. Sort que per aquell temps tenía una euga que valía tots els diners; bestia més entenimentada no s'ha vist en part del món; allí on plantava la ferradura, semblava que hi posés arrels. Però diuen que l'animal més segur rellisca una vegada a la vida, y una relliscada entremig d'aquells cingles tant se val una sentencia de mort.

»Contin, doncs, còm devia estar la meva ànima quan vaig pujar a cavall al peu de la porta. De bona gana me n'hauría entornat al llit, enviant al diable a tots els que tenen el mal acert de posarse malalts en hores tant intempestives; però la veu imperiosa del dever professional va retenirme y, encara que de mala gana, vaig arriar l'euga y sortirem del poble.

»Ja 'm tenen pujant y baxant costes y rostades, per camins impossibles, darrera 'l pastor, que 'm feia de moso de peu y de guia. Qui no hagi passat mai per semblants terres no pot figurarse lo que son aquells escabrosos camins, que més aviat semblen corriols de cabres oberts en la roca viva, tant estrets en algunes bandes que, molt sovint, anant a cavall, ab un peu se raspa d'un costat les mates de l'espadada cinglera, mentres l'altre boga en el buit, al damunt de espantosos precipicis. Encara que aquella nit, ab la fosca, no 'ls podía veure, massa que 'ls veia ab la imaginació, y més fondos y esgarrifosos que en la realitat no eren. Per més que feia y per molt que 'm repetía, per tranquilisarme, lo segur que l'euga tenía 'l peu, no 'm podía treure del cap mig confoses imatges de tràgiques davallades, arribant talment a sentirne l'esmicolador sotrac en els ossos. Y, así, ab aquestes divertides y encoratjadores visions per acompanyament, anavem avensant a poc a poc montanya amunt, entre aquelles grandioses soletats on se perdíen sense ressò, confosos en l'immensa harmonía de la naturalesa, el soroll de les ferradures de l'euga en la pedra y la fressa dels esclops del meu guia.

»Sempre es imposant la montanya. Encara avui, després de tants anys de viurehi en comunió continuada, no puc atravessarla que no 'm trobi corprès de una mena d'esgarrifansa religiosa, com si estés en presencia del gran misteri, de l'etern enigma, y séntoc viure al meu entorn les plantes, les roques y els insectes, y grans alenades de l'eternal renovació passen dessobre meu esborronantme, y un se troba absorbit, anulat en el ritme immens de la vida universal, y alhora més fort, més complet, com si tot l'Univers visqués en nosaltres.

»Però mai com a la nit se sent ab tanta intensitat l'inefable corlligament del prodigi. Tot hi ajuda; les ombres allunyant indefinidament les perspectives, engrandint les formes a l'imprecisar els contorns... Un ambient d'ensomni tot ho envolcalla. La montanya creix, se fa immensa. Les séves entranyes bateguen misteriosament. Els séus rostos y cimalls s'animen... y sembla que se la senti respirar com un cos vivent, monstruós, ab alenada poderosa.

»L'impressió que dexa l'espectacle de una d'aquestes meravelloses transfiguracions es inesborrable; qui l'ha vist una vegada no l'oblida més. Però aquella nit no estava pas per fruir de les séves magnificencies; prou feina tenía ab el neguit que la por de una relliscada de l'euga me donava. A cada moment me veía daltabaix del cingle. L'esgarrapar de la bestia en la roca, que espurnejava de tots cantons, per plantarhi 'l peu, me feia passar continuats correus per la espinada. Y, per acabarho d'adobar, la mica d'airet de tramontana que em venía de cara y que tot lo que tenía de petit tenía de viu y glasat, m'enrampava ab les séves fibiades. Havía dexat les regnes en el pom de la sella, segur de que l'euga, ab el séu instint, se guiaría mellor tota sola seguint els passos del meu acompanyant, y sols me cuidava d'apretarme la capa entorn del cos tot lo estret que podía. Però, per més que feia, malgrat les botes altes y la manta que hi duía tirada per damunt, cames y peus sem gelaven. Qui no l'hagi passat, no pot saber el torment que es axò quan hores y hores té d'aguantarse. Creguin que en semblants ocasions un maleeix la carrera y el día que pensà en comensarla.

»Arribarem a la casa que de cames y peus no me'n sentia. Si dura gaire més el camí, jo crec que m'hauría quedat repte com un pal damunt de l'euga. Fou menester tota l'ardencia de la foguerada que encengueren a l'arribar per retornarme. En quant al pastor que m'havía fet de company, se n'era entornat sense entrar, després de beure d'una encanyonada mig got d'aiguardent que li baxaren.

»No sé si algú de vostès ha estat mai en un d'aquests petits masos de montanya. Figúrinse lo més rònec, lo més esquifit, y allí dintre, vivint en germanivola promiscuitat, besties y persones. Quasi sempre una de les parets de la casa està substituída per les roques en que s'apoia, quals bonyegudes esquenes penetren en l'interior, enxiquint encara més el ja prou migrat espai. En aquells miserables hostatges l'enrajolat es un luxe desconegut, els vidres cosa fabulosa, y per tota illuminació, després de la natural del sol, curta y poca a l'hivern, y de la que escampa la llar, no tenen més que teies y candeles, que ells matexos se fan de resina.

»En comparansa de lo que sol trobarse per aquells recons, la Riba sembla un palau. Encara que negra y rònega com les altres y no més ab tres parets mestres d'obra, essent de roca viva la quarta, la casa té dos pisos, un per les besties y l'altre per les persones, si bé en aquest ab prou feina un hom pot adressarse del tot en la partió de les dugues vessants del teulat, y per les escretlles y forats de les posts del sotil pugen sense trobar obstacle la bravada de les corts y el soroll y crits de les besties que s'hi allotgen. De rajols y vidres no 'n parlèm; hi son tant desconeguts com en lo demés de la montanya. Sort que la roca que fa de capsal a la casa la redossa de la tramontana, el més fred y seguit dels vents de l'hivernada en tota aquella afrau, lo mateix que a la plana, que sinó poc que s'hi podría viure de la manera que tots els demés hi entren per les clarianes del teulat y les juntures de les finestres.

»Mestres m'estava revenint una mica a la vora del foc en la pessa que feia de sala, menjador y cuina alhora, vaig mirar d'enterarme de l'estat de la malalta y els antecedents que podíen ferme servei.

»Tot seguit m'extranyà les vacilacions y embuts ab que 'm responíen. Tant en Llorensó com la séva dona semblava que sospesessin les paraules, fentse preguntes l'un a l'altre per confirmar lo que deien, com si volguessin posarse de acord a propòsit del més petit detall.

»Enlaire enlaire vaig treure en clar que la noia s'havía trobat malament mentres estava engegant tota sola la trujada al bosc; que havía desliurat al mig d'unes mates, y que 'ls era comparegut a casa ab un diluvi de sang que no sabíen com estroncarli. D'axò feia ja una pila d'hores. De primer no s'havien mogut pensant que li passaría; però veient que després de temps no se li aturava, a l'últim se determinaren de ferme venir a cercar perque no se 'ls quedés a les mans escolada.

»Sentint alló no vaig pas esperar que m'hagués escalfat del tot. Encengueren un tros de ciri que de qui sab quant temps guardaven per les grans ocasions y entrarem ont era la malalta.

»Figúrinse una estancia com un cop de puny, tan baxa de sostre d'un costat que gaire bé s'hi havía de caminar de quatre grapes per no tocar en els cairats ab la testa, y sense més respirall que la porta que donava a la cuina. Allí, sobre una marfegota de mala mort, gemegava la pacienta, estirada de boca en alt, coberta ab més pellingos que flassades.

»La vaig destapar per examinarla. Quina hemorragia, senyors! Mai de la vida havía vist una cosa igual. Semblava impossible que ja no s'hagués escolat. Tota la màrfega era un xop. Y ab tot axò se quexava de grans dolors en el baix del ventre y seguía perdent sense parar.

»No cal dir els treballs en que 'm vaig veure perque la noia no se 'm quedés als dits. Com que no sabía de lo que 's tractava, no havía pogut prevenirme portant de la vila tot lo necessari, com faig sempre en semblant cas. Y en baxar a buscar res no calía pensarhi, perque tampoc hauría arribat a temps. No em quedava més recurs que valerme dels medis primitius que tenía a mà: remeis casolans, herbes de la montanya... Creguin, senyors, que 'ls metges de poble molt sovint ens veiem obligats a fer miracles.

»Va ésserne un, y ben gros, que, sense res de lo indispensable, pogués dominar l'hemorragia. Axò sí: ja clarejava quan sortía de la cambra després de no sé quantes hores d'engunies y provatures. Les gotes de suor m'anaven a raig cara avall, y els ossos me dolíen com després d'haver fet una fadiga extraordinaria.

»M'apariaren una truita pera agafar una mica de cor, que ja 'm convenía, abans d'empendre 'l camí de nou, y mentres me la menjava vaig donar detallades instruccions als pares de la noia de com la tenien de cuidar, clavantlos de passada un bon remblatge per lo molt que havien trigat a avisarme. Si la noia es moría, allò y res més que allò 'n sería la causa. Y era molt perillós que 's morís, perque ab aquella extraordinaria perdua de sang havía quedat molt dèbil, y, si 's presentava cap complicació, que fácilment se podía presentar, no li quedarien forces pera resistirla.

»No semblà que la nova 'ls afectés en gran manera. Fins y tot, pel séu posat, se podía creure que la consideraven com una mena de simplificació afortunada. Però ja comensava d'estar acostumat al natural axut, reciòs, d'aquells montanyencs, y no m'extranyà gran cosa la séva indiferencia. Quan, al anarmen, se 'm acudí preguntar per la criatura, de la qual fins aleshores no me havía recordat.

»En Llorensó y la séva dona, que m'acompanyaven per l'escala, se precipitaren alhora per dirme que havía nascut morta.

»No sé per què aquella precipitada unanimitat va ferme sospitar. En un instant me vingueren a la memoria 'ls embuts y vacilacions de l'arribada, la extranyesa de que en totes aquelles hores ningú m'hagués parlat ni per incidencia de lo que era precisament la causa de tot aquell trasbals...

»—Veiàm, portèumela, — vaig dir, pujant els escalons que havía ja baxat.

»Tot lo que abans foren presses a contestar, se convertí allavors en indecisió pertorbada. Marit y muller s'excusaven tartamudejant, ajudantse l'un a l'altre.

»—Ja veurà... ¡Com que ha vingut mort, l'angel de Déu!...

»—¿Què n'haviem de fer?...

»—Hem pensat que lo millor sería enterrarlo...

»—Y l'hem enterrat, el pobric...

»Vaig sortir de la casa regirat.

J. POUS PAGÉS

Bona feina

Fan molt bé els que exciten a tots els catalans a l'acció y la lluita, convencentlos de que de Madrid no en poden esperar res, y cridantlos a la fe en ells matexos.

Nosaltres l'hem defensat sempre aquest criteri, al qual deu cenyirse en absolut tota l'obra genuinament catalana. Mai havèm cregut ni ab en Maura, ni ab visites de Reis, ni ab les lleis del Estat, ni ab els polítics que exercexen el poder. Ni l'historia ni la raó ens acostaven al règim establert, perque, per unitari, per personalista y per servit per l'esperit tradicional de Castella, no responía poc ni gens a les nostres aspiracions de llibertat y autonomía.

El règim de centralisació y despotisme que pesa sobre Espanya, més se sosté de la nostra indiferencia y de les nostres divisions que de la séva vitalitat propia. Es un régim fexuc y atàvic, un arbre d'arrels mortes, de tronc podrit per dintre, de branques y fulles seques. Cauría si llensessim damunt d'ell la forsa immensa del despertar de Catalunya.

Però 'l règim vigent seguirà treballant contra nosaltres, perque la lògica de la séva inicua psicologia ho exigeix y ho imposa. Serà sempre enemic de la nostra mentalitat, envejós de la nostra riquesa, adversari de les forces socials catalanes, obstacle de les nostres ansies de llibertat y de cultura. Ens farà víctimes de la séva rutina, dels séus paràssits, de la séva incapacitat històrica. Llensarà damunt nostre l'exèrcit famolenc dels séus desarrelats y inútils. Pensant contra nosaltres, volguent el nostre endarreriment pera nivellarnos ab tot lo séu, seguirà dictant lleis, decrets, reials ordres y reglaments que 'ns fassin forasters a Catalunya y ofeguin, si es possible, el nostre espandiment patriòtic.

¿No es hora encara de bàtrel aquest ridícol enemic que viu de la nostra inacció suicida? ¿No es hora d'agitar l'opinió, de despertar els que dormen, de moure a tothom per la santa causa de la patria?

Volguemla d'una vegada, serena y noblement, la lluita decissiva. Perque es vida de tots, perque es honra pera tots, perque omplirà els nostres grans desitjos. Volguemla ab eficacia, ab voluntat vigorisada, obert el pensament a l'avenir del nostre poble. Fins ab la seguritat de la sort adversa, deuríem anar a la lluita sense vacilar ni témer. ¡Còm no anarhi essent segura la victoria!

A la bona feina dels que demanen una acció catalana independent y forta, està naturalment afegida la nostra campanya de sempre, ni distreta per les altes representacions del Estat, ni debilitada per divisions y desenganys d'ahir.

Nosaltres hem demostrat y demostrarèm sempre ab fets que estèm al costat dels catalans adversaris del vigent règim de centralisació abrumadora y de tiranía inicua. Per la llibertat dels catalans y de Catalunya estèm disposats a tota mena de treballs y sacrificis.

P. C.

NOTES POLITIQUES

En Montero Rios s'ha revelat com un gran caràcter.

Havía dit repetidament als séus amics, als periodistes, an En Maura y al Rei que no pendría el poder si no estava legalisada la situació econòmica ab la aprovació d'uns pressupostos.

Y efectivament ha sigut cridat y de bell entuvi ha pres el poder malgrat no estar gens legalisada la situació econòmica. Y pera ésser més conseqüent, lluny d'obrir les Corts pera discutir y aprovar els pressupostos den Maura o els den Villaverde, sembla que pensa disòldreles y fer noves eleccions generals.

Aquesta es l'airosa mentalitat dels quefes dinàstics. Davant del poder se ilusionen com dones.

No els hi demanéu mai idees fortament viscudes, ni l'aspre desig de realisar una obra nascuda de la reflexió y el estudi. Axò no ho tenen ni ho senten. Pera ells tot queda reduit al goig estèril del poder pel poder, a la satisfacció de la vanitat y l'amor propi. Son la ficció, la parodia dels estatistes.

Y así se'ls tracta com se merexen. El poble en fa riota, y la Corona els maneja y governa com bé li sembla, sempre segura de trobarlos dòcils a tota hora.

***

Y En Maura en té també de caràcter.

El varen treure quan tenía més adicte y propici el Parlament, y no ha pujat ara tenint el Parlament encara més propici y més adicte. S'ha vist posposat an En Villaverde, y ha tingut de contentarse ab ferlo caure, no sense caure ell també ab les majories de les Cambres.

Els que pensen conexe el secret dels séus designis, diuen que s'enfortirà a la oposició y que dins de dos anys serà el amo d'Espanya.

Però la veritat es que serà lo que li dexin ser, lo que vulgui que sigui la confiansa de la Corona. Li donaràn el poder quan vulguin, li pendràn quan ho creguin necessari. No serà autor de la séva historia, ni de la séva llei propia; en serà actor, com els que fan comedia.

Per axò mai la tindrà la confiansa dels pobles forts com Catalunya. S'ha dexat pendre ara tota la séva forsa d'home de Govern, y s'ha contentat ab la rebequería de rumors parlamentaris poc grats a la monarquía.

Mes axò no prova res; en política els crítics no tenen importancia ni historia.

***

El «Circol de l'Unió Mercantil» s'ha dirigit telegràficament a l'Urzaiz felicitantlo ab entussiasme pel séu nomenament de Ministre d'Hisenda, que considera merescut, y esperant l'oportuna ocasió de que el país pugui veure realisades, per l'ilustrada mediació del nou Secretari del Rei, les justes esperances en dit senyor xifrades.

Así diu el telegrama. Llàstima que no afegexi el perquè de que conceptui merescut el nomenament de l'Urzaiz y quines son les justes esperances xifrades per el país en ell.

El «Circol de l'Unió Mercantil» ¿no confondrà les esperances del país ab les séves? ¿No veurà en el senyor Urzaiz lo que el país no hi ha vist ni pot vèurehi?

Ho sospitèm, perque el nou miuistre d'Hisenda ni es un gran home de Govern, ni sisquera un gran economista, ni té l'esperit obert a les aspiracions financieres y econòmiques de Catalunya.

Ho deduím de la seguretat de que no farà res de bó.

El conservatisme segons En Silvela

El Congrés espanyol dedicà an En Silvela una de les séves sessions de la temporada. Encara es, doncs, d'actualitat parlar d'aquest polític, y, sobre tot, de la séva obra ja històrica, de la manera com va concebre el conservatisme el darrer capitost dels nostres conservadors.

***

Jo no he sentit mai vera simpatía per D. Francesc Sivela. No he sabut vèurel mai com un gran home. Aqueix grau de mediocritat que se nomena un talent, un home d'ilustració, han tingut poques vegades un representant més autèntic. Jamai s'ha vist tampoc una persona en qui les condicions intelectuals y les de rassa fossen més diverses y discordants. Aquí hi ha que cercar precisament el motiu de totes les séves inconsecuencies y vacilacions, y tot allò del *dilettantisme* amable y sonrient, y l'escepticisme de bon tò, y la *pose* de desengany, y el fals concepte d'aristocracia, y el cultiu del *dubte sistemàtic*, a lo Balfour, y el monstruós encoblament de la fidelitat catòlica ab l'afició volteriana, per la qual proclamava un día esperitualment el *dret al error*.

No. No m'agraden els polítics negatius, qui limiten llur acció a procurar la menor cantitat de mal y de desordre possibles. Els temps presents els rebutgen. Ab tal intensitat y energía obren ja per sí soles les corrents renovadores, que l'acció s'imposa com a condició precisa de tota política; en la tradicionalista com a medi de *conjurar;* en la progressiva com a medi de *provocar* y *acelerar;* en la doctrinaria com a medi de *dulcificar* y *refrenar* la marxa de la imprescindible evolució.

En concret, ¿quína haurà estat la significació den Silvela dins el conservatisme espanyol? Es tant més interessant fixarshi, en quant aqueix conservatisme es l'única escola política governamental verament constituida a Espanya, ja que desde l'implantació de les darreres reformes democràtiques (sufragi universal, jurat) y l'incorporació dels possibilistes als dinàstics no hi ha entre nosaltres escola lliberal. Fins es dubtós que abans n'hi hagués haguda de veritat; y an axò hi ha que atribuir la concreció del pensament y la modalitat polítiques d'Espanya en una sola persona, àrbitre del país durant molt temps en totes les situacions, axís conservadores com lliberals, y veritable *geni* nacional, si s'entén per geni el trassumpte y substracte de l'ànima colectiva; tal fou En Cánovas del Castillo.

Hi ha una frase den Silvela, frase lluminosa, que molt pocs comprengueren y que enclou y formula l'ideal que ell tenia del conservatisme. Aquexa frase es tot l'home; però malgrat la condició de guía y capdill del qui la pronuncià, no tingué el més petit ressò entre la muniò dels partidaris. Observèm de pas que en els partits conservadors se nota més que en lloc l'inferioritat dels manats respecte al capitost, ja que 'ls de baix no necessiten professar el credo de futures constitucions, ni sentir l'impuls de corrents innovadores que portin el polen de novelles fecondacions, sinó que 'ls basta posar llur activitat a la trasmissió incòlume del mon actual que representa pera ells la garantia indefinida del propi benestar.

La frase den Silvela es aquesta: «Nosaltres som conservadors en la forma, en el procediment; però no en el fons, en la doctrina».

Y vetaquí, en resúm, la fi d'aquell antic concepte que atribuía a l'escola conservadora una funció exclusiva de afiansament y consolidació de lo instituit previament per l'escola lliberal. Era aceptar una colaboració indirecta y evolutiva en la tasca dels partits lliberals, no ja una colaboració passiva. Es clar que, com s'ha repetit tantes vegades, els lliberals d'avui son els conservadors de demà; però la fórmula den Silvela no 's limitava a lliberalisar y avensar la forma general de son partit, sinó que l'obría sense condicions a la professió de totes les idees, fins les més radicals, ab l'única condició, externa, no interna, formal, no essencial, de que fossin revolucionaries.

Hi ha, però, un cert paradoxisme en aquella fórmula, en el contuberni del progressisme confessat ab el conservatisme proclamat y enarborat com a senyera. Es cert que ja desde els darrers temps den Cánovas, que procedía de l'Unió lliberal, y per tant havía sigut en part un revolucionari, el partit s'anomenà lliberal-conservador. Mes no devèm oblidar que, com el sistema que s'havía de conservar era un sistema constitucional, lliberal, es clar que 'ls dos termes de la denominació corresponen respectiva y exactament a les dues naturaleses, doctrinal y formal, del partit. Per axò, a pesar de l'oposició més o menys enèrgica que poguessen fer a l'iniciativa reformadora dels lliberals purs, mai varen intentar els conservadors abolir desde el poder l'obra dels lliberals, que 'ls antecediren en la governació. Aceptaven els fets consumats y 's disposaven á obstruir feblement y per fórmula, altra vegada, les próximes lliberalisacions proposades pels altres... En realitat y conforme al concepte teòric de les agrupacions conservadores, eren un partit de governació, d'exercici y no d'instauració, d'iniciativa ideològica, d'acció constituient y reformista. Representaven la voluntat de *persistencia*, davant dels lliberals que representaven la de *innovació*.

Però els temps han mudat: la crisis del partit lliberal espanyol es mortal; davant d'ell, per una banda, les noves direccions sociològiques incompatibles ab el concepte clàssic, envellit y universitari del individualisme; y per l'altra, les corrents lliberatrius de les colectivitats nacionals han axecat una valla que no franquejarà fácilment; y, en cambi, els conservadors, ja sía per llur tradició intervencionista, per llur concepte d'Estat protector y rector, ja sia per afany de endressar llur activitat per vies diverses de les seguides pels lliberals, han iniciat a Espanya l'inclinació (res més encara que l'inclinació) envers el magne problema colectivista. Era impossible mantenir per més temps l'antiga abstenció ideològica. Ja no basta una actitut de procediment, que es sempre negativa o defensiva. Son de cada día més precises l'afirmació y la iniciativa.

En la fórmula den Silvela, les dues fases del partit conservador tal com ell el concebía, implicaven llibertat indefinida, absoluta, pera l'aceptació y assimilació de totes les idees; y procediment evolutiu incessant y progressiu, que acomodi cada dia l'ahir ab l'avui y l'avui ab el demà. L'harmonía entre el fi y el medi estava, doncs, expressada clara y francament, y mentres el fi era variable, en marxa perpetua cap envant, el medi réstava sempre el mateix: un avens gradual, un estroncament de la tradició ab l'avenir, en vincle cada moment renovellat, sempre acomodant a la materia política, nacional, es dir, als ciutadans y a les circunstancies del moment, les idealitats aportades al dret públic per l'avensada dels partits d'esquerra.

Observis bé que una tal fórmula pot ésser acceptada en sa integritat fins per les escoles més extremes, fins pels àcrates més purs, si no son revolucionaris, en quant a procediment. Les paraules den Silvela indiquen uns quants fets ben interessants d'anotar: senyalen la desaparició de l'escola retrògrada com a organisme governamental y el descrèdit del procediment reaccionari com eficàs y saludable pera la governació; — fixen la definició pura del organisme conservador, com a escola mutable y oportunista, y en conseqüencia, proclamen, contra l'antiga tendencia estàtica del *partits d'ordre*, el procediment d'evolució com a únic medi governatiu, propi dels partits del centre, es dir, igualment enemics de la revolució que de la reacció.

GABRIEL ALOMAR

L'independencia de Noruega

Les esperances que manifestavem en números anteriors s'han vist confirmades, y després de la reunió del Riksdag suec el 27 del juny que acaba de finir, pot donarse per consolidada l'independencia de la nació noruega.

Suecia, ab més població y millor armada, no s'ha atrevit a afrontar l'energia d'aquell poble renaxent, y dexant a la raó y a la justicia 'l séu imperi, va buscant sols una fórmula pera posar en lloc d'estima l'honor de llur bandera.

Y com que an axò 'ls noruecs no han d'oposarshi, veurèm per un cas d'escepció en l'historia del Dret públic com un poble s'ha entregat a la plenitut de la vida lliure sense 'ls sotracs d'una revolució ni vessaments de sang.

Examinèm ara com s'han desenrotllat els darrers acontexements.

Adressa del Parlament noruec al Rei

A la comunicació del Storthing a Oscar II donantli compte de que havien desfet l'unió ab Suecia, y per la sobirana voluntat del poble li retiraven el títol de rei, contestà Oscar II ab un curt missatge, en el que protestava del fet y es defensava de l'acusació d'haver conculcat la Constitució al no proveir al nomenament de ministres.

El document era fluctuant, y si bé respirava contrarietat viva, no podía calificarse de belicós.

An ell replicà 'l Storthing el día 20 de juny, ab aquestos termes:

«Senyor: El Storthing de Noruega solicita respectuosament de manifestar a Vostra Magestat y per mediació d'ella al Riksdag y al poble de Suecia lo que segueix:

Lo que s'acaba d'acomplir a Noruega es el resultat necessari d'acontexements polítics dels darrers temps de l'unió y no pot ésser cambiat, y com cap dels pobles no desitja segurament revenir al vell estat de coses de l'Unió, el Storthing no pensa deure examinar les diferentes qüestions relatives a la constitució y al dret públic que son mencionades en el missatge de Vostra Magestat al president del Storthing en relació ab les decisions preses, y ab referencia a les que 'l Storthing y 'l Govern s'han resolt anteriorment d'una manera definitiva.

El Storthing comprèn plenament la situació difícil de Vostra Magestat, y no ha posat un instant en dubte que les llurs decisions han sigut preses conformement a lo que Vostra Magestat ha considerat com el dret y 'l dever del Rei. Mes el Storthing ha volgut adressar una crida a Vostra Magestat, al Riksdag y al poble de Suecia, a la fi d'obtindre llur concurs pera la realisació pacífica del acabament de l'Unió, al objecte de garantir l'amistat y la concordia entre 'ls dos pobles».

A continuació fa la defensa constitucional del vot de la separació, y afegeix:

«El Storthing ja ha expressat anteriorment l'idea de que 'l poble noruec no sent ni amargor ni malvolensa contra Vostra Magestat y 'l poble suec. Y si les opinions d'una tendencia oposada, que en certes ocasions s'haurien pogut manifestar, podrien ser causes de malestar de Noruega dintre de l'Unió, aquestos motius d'amargor y de malvolensa cessen pera consecuencia del acabament d'ella que resol els séus efectes.....

Desde 'l punt de vista del dret públic els dos pobles seràn en l'esdevenir separats; mes el Storthing manté la plena confiansa que baix aquest estat de coses se desenrotllaràn bones y amistoses relacions per la salvaguardia dels comuns interessos.

La liquidació imminent pot ferse sense prejudicis y sense rencunies, que l'Storthing té la convicció que lo que s'ha acomplert serà en pro de la felicitat dels pobles del Nord.

Y es per la causa del pobles del Nord que 'l Storthing adressa aquesta crida al poble suec, que persa magnanimitat y els séus sentiments cavalleresos ha conquistat un lloc tan gran entre les nacions, y ab el que 'l poble noruec desitja de tot cor el manteniment de bones relacions».

El discurs del Rei
L'actitut del Govern suec

En el discurs del trono al obrirse 'l Riksdag suec, Oscar II protestava de la acusació d'haver sigut ell qui provoqués els actes del Govern noruec independisantse. Y després d'aquesta defensa propia, diu:

«El progecte de llei sotmès al Riksdag, no te pas per obgecte tornar al poble noruec ab mides de coerció el mal que ell ha fet a Suecia. L'Unió no val pas el sacrifici que representaría 'l defensarla ab mides de coerció. El poble suec deu dexarse guiar pel savi esperit que te la reputació de tenir. Que Déu es digni donarli forsa y concordia pera adquirir, dintre de llurs fronteres, lo que ell ha perdut per la disolució de la Unió».

En el progecte que 'l Govern suec presentà a la Cambra, y a qui s'aludeix en el discurs del trono, el Govern de-

mana autorisació pera entrar ab avinenses ab el Storting de Noruega y pera redactar un reglament condicional que servexi pera resoldre 'ls punts de dubte a que pot donar lloc la separació.

La redacció d'aquest reglament se farà per medi de delegats, y quan sigui enllestit y aprovat pel Riksdag, la Suecia donarà la séva aprovació definitiva a la disolució y anulació de l'acta de Unió.

Quan el Govern suec demanà l'autorisació al Rei Oscar II pera presentar al Riksdag aquest progecte de llei, que es el reconexement tàcit de l'independencia de Noruega, Oscar II, digué:

«Es un pas dolorós el qui 'l meu Consell d'Estat me porta a fer. La meva conciencia 'm diu que, durant el meu llarg reinat, he procedit ab el propòsit que a mon advenient tenía, axò es, el bé dels pobles germans, M'es dolorós verament contribuir a la disolució d'una Unió en la que jo creia veure garantides l'independencia, la seguretat y el benestar dels reialmes units. Per tant, si jo procedexo axís, es pera evitar un mal encara pitjor y per la convicció de que l'Unió sense acort mutu no portaría cap aventatje real à la Suecia».

L'actitut dels partits suecs

Hi ha un punt en que tots els partits y 's politics de Suecia estàn d'acort y es que 'l manteniment de l'Unió escandinava no pot ferse per la forsa, y que la separació y 'ls fets acomplerts deuen ésser acceptats y reconeguts.

Sobre aquest punt el programa del govern, desenrotllat en el progecte de llei presentat al Riksdag, rebrà una aprovació unànim.

Respecte a lo que no hi ha acort es en les garantíes que 's poden exigir a Noruega en seguretat de que les noves relacions tendexin sempre a afavorir la pau y la prosperitat en la península Escandinava.

Tocant an aquesta qüestió la divergencia d'opinió es la següent: els lliberals aproven la moderació dels plans del govern y estàn disposats a donarli plens poders pera negociar ab Noruega, sense fixarli quines sien les garanties que convé exigir; en cambi 'ls conservadors estimen que 'l govern fa masses concessions y 's neguen a donarli carta blanca pera les negociacions.

Aquest es l'estat de la qüestió, que presenta solzament dificultats de detall, ja que uns y altres, opinió y govern, lliberals y conservadors, tots reconexen a Suecia que l'independencia de Noruega es un fet, davant del que cal baxar el cap, y acceptarla lo millor que 's pugui.

Menudall

Aquelles festes, que uns senyors potser massa acostumats a ferne, s'empenyen en aclimatar contra viento y marea *en nostra ciutat, estàn com qui diu a les acaballes en el moment d'escriure aquesta crònica.*

Les flors de celuloide ab pinyol lluminós penjades en horri als arbres de la Rambla, ja fan cara d'estar tipas de contemplar tants dies seguits les matexes dues dotzenes de desvagats que ni tant sols se dignen axecar el cap pera enterarse de si fan o no bona claror. Els tramvies ab llur impedimenta de fanalets y garlandes de mata no renovades, quin color cada dia tira mes al del fel sobrexit, passen silenciosos y com avergonyits entre la indiferencia general, dolentse en son forro intern *de tenir que passejar tot el sant dia portant a coll y bè aquella complicació de neulers.*

L'afluencia de forasters ha sigut tan migrada que no s'en veu ni un per remei. Y fins fa l'efecte de que mig Barcelona ha emigrat estafotanse no se sab aont, fugint de l'esclat d'aquesta alegria contagiosa que tan dolenta es pels nirvis.

En cambi l'element cursi ha estat d'enhorabona, poguent fruir una vegada mès les pensades d'un fabricant de robes interiors, y especialment de camises de once varas, *y gran aclimatador de cosos tan aviat* blancos *com* floridos. *Valiosos elements de la* colonia *enlluernats encara pel brillant y gratuit* desfile, *pensen regalarli un pergami en el que s'el nomenarà fill adoptiu de Cuenca o del «Vichy castellano» ab opció a triar.*

***

En resúm: que han sigut unes festes que s'han fruit elles matexes y totes soles. Car els forasters no han pogut saborejarles, degut a la séva ausencia, ni els barcelonins tampoc, en virtut de la séva indiferencia. Els únics que potser les disfrutaràn un dia o altre, seràn els que puguin posarse al habla *ab part o partida de les cent mil pessetes ¡malaguanyades! que per elles haurà pagat Barcelona.*

***

La cosa ha acabat com acaben totes les xeringues d'aquest món: en punxa. Cal doncs redimir d'una vegada aquest cens inútil en el que nostra ciutat hi representa el trist paper de matrona beneita.

L'any passat, al menys, la gent tingué ocasió de divertirse una pila contemplant aquell bé de Déu de marbre de Carrara artificial, reforsat per diatre ab justes precioses vingudes directament de Flandes, escampat per la plassa de Catalunya; y aquelles sortiges del carrer de la Peixina y d'altres més principals; y aquell envelat de la Gran via, tan immens que a dintre fins hi havia un desert; mes enguany ni una sola nota riallera ha pertorbat l'ensopiment més sobirà que hagin vist mortals.

***

Y es que la gent bon xic preocupada per un pervindre que cada dia se li presenta més enfosquit, no està per certs romansos. Axò no vol dir que 'ns manquin badocs capassos d'estarse hores senceres esperant el pas d'una moxiganga qualsevol, sobre tot si la expansió *pertany a la distingida classe de les gratuites, però aquexa vegada fins aquestos han sentit disminuir sa tafanería en un 75 per 100, venint a corroborar lo que no fa pas massa temps deia un poeta nostre:*

Als temps que ara corrèm
Les festes no són festes.

***

Atenintme doncs a lo vist, y creient interpretar els desitjos de bona part dels méus conciutadans, crec que 'ls senyors festivols, *caient de sí propis, accediràn al prec que vaig a ferlos y que no es altre que demanarlos per carilat que desin fanals y flors y entenes y demés requincalla divertidora fins a tant que la gent se senti correr per les venes la cremor de la febre gatzarivola.*

Y sobre tot que empaquetin ab gran cuidado y ab caràcter definitiu aquella preciositat de tapissos de la fatzada de Casa la Vila representant les immenses plates de pebrots y tomàtecs que s'amaniren en les célebres bodas de Camacho; *copia fidel dels que tancats ab pany y clau se conserven ab naftalina en els Gobelins.*

Els nostres no 'n necessiten perque com que son pintats al oli y aquest ja s'ha tornat cebent, les arnes no hi volaràn rès.

***

Després de dues interinitats representades pels ministeris de l'Azcárraga y den Villaverde, han sigut cridats a manar els lliberals den Montero Rios.

Aquesta situació, ara com ara 's considera definitiva, per més que molt ens temém que aviat donarà motius pera que signi considerada com una situació... inaguantable.

Es l'únic inconvenient que pera nosaltres tenen les crisis: que bon punt han près possessió del poder els nous estadants, tot es trobar que 'ls que hi havien abans ho feien millor.

Deurà ser que un govern dimissionari, pel sol fet de serho, se circunda als nostres ulls d'una aureola tal de simpatia que fins ens fa venir escrúpols de si hem extremat massa els nostres atacs contra d'ell.

Aquí tenen ara, per exemple, an En Villaverde que s'ha retirat al ostracismo *sense haver fet res absolutament en el sentit indicat per aquell famós programa econòmic que segueix conservant inèdit y no obstant ja 'ns tenen a tots ab la por al cos de que 'l gallego gata maula den Montero Rios no ns fassi anyorar la* labor *de* Don Raimundo.

Y no anèm tan lluny d'oscas com axò, quan els nostres pessimismes poden estar justificats en els sintomes mortals de necessitat que presenta 'l nou govern.

El mateix President, que 'n concepte de tal fa'l séu debut, *ens inspira poques confianses. Se tracta d'un senyor que té més de setanta anys, y per lo tant ab mèrits suficients pera pendres el retiro y la Castellana y tot, si tant volía, pera passejarshi a l'hora del sol ab un sitló de rodes.*

Jo penso que se li haurà facilitat l'assoliment del càrrec presidencial, que ha sigut l'ilusió de tota la séva vida, pera no amargarli la séva última hora, però tant mateix potser han esperat massa tart a donarli aquest gust.

Si s'ho arriben a esperar un xic més me li olorguen la confianza *després de haverli fet la recomanació del ànima.*

Ja ho es una veritat allò de que 'ls anys donen esperiencia, però gran mal ens en fem si axò es quan els esperimentats *no la poden fer valer per manca d'energies físiques, lo qual no quita que, salvant honroses escepcions — la del* ex-joven, ex-ministro, *senyor Canalejas—per exemple, a Espanya s'esperi a fer ministres als homes, quan els séus nets els hi poden fer de subsecretaris, lo que fa que a molts d'ells en lloc de carteres més els hi escauria que 'ls hi regalessin* baberos.

Pel demés, llevat d'aquesta circunstancia agravant de senectut, *la fulla de mèrits y serveis del* novell *President, tampoc ofereix cap cosa digna de nota, si 's descompta la séva brillant gestió com a concertador de la pau de París, y encara aquesta la sabèm per boca de* ganso, *o sigui de yanqui, tota vegada que al confeccionarse aquell tractat, els plenipotenciaris americans van trobar que en Montero era un senyor ab el que s'hi podia* tractar *divinament, doncs no va tenir un no per ells.*

Es vritat que an axò hi va contribuir molt la circunstancia de no saber del idioma inglès altre terme que la paraula yes, *que no's va cansar de lluir, pronunciantla a cada petició de l'altra part.*

Al propi temps en Montero Rios te fama guanyada de ser especialista pera acompanyar Reis a la frontera, com ho va ferho ab D. Amadeo; però aquest plat es massa fort pera que 's pugui suposar que als séus anys tingui intenció de repetir.

***

Altra de les figures del nou Govern es el general Weyler, que va fent la concentración de Cuba, *y que segueix fet la concentració no menys famosa a sobre de la siva roba dels grexums de totes les materies alimenticies conegudes,* quitantho *del prou emmagrit ranxo dels soldats.*

Per aquesta raó de la séva poca condicia, sens dubte, haurà sigut que ha suprimit la recepció que acostumaven a fer els nous ministres de la Guerra dels quefes y oficialitat de Madrid, a seguit d'haver près possessió.

Efectivament; ab aquella indumentaria el general no estava en disposició de rebre y per altra banda be prou que li va tocar ferho o Cuba.

De la gestió d'aquest ministre no més ne podrien esperarne alguna cosa els quitamanchas, *si ¡ay! el general els hi portava els* ternos *a nelejar, cosa que no estila.*

No menys rellevant que la significació den Weyler es la del Comte de Romanones que, a la cuenta es tan entès en cuidar universitats com planters de bròquil, tota vegada que de ministre d'Instrucció que va ser l'altra vegada, de cop y volta ha passat al rengló de l'Agricultura.

¡Figúrintse! ministre de l'Agricultura un home com en Romanones, que te tan males plantes... dels peus!

*En iguals condicions d'*eclecticisme *es trova en Villanueva, que de ministre de l'Agricultura que va ser l'altra tongada, ara ha passat a Marina.*

Per suposat, que ni ara ni llavors l'home sab per quins mars navega.

De'totes maneres, es molt satisfactoria la costúm que han comensat a introduir els Governs d'encarregar aquest departament a homes civils, doncs per mica del ofici que fos el ministre que s'encarregués del rem, dic, del ram, qualsevol li daria entenent d'embarcarse en els nostres barcos de guerra, quan fos del cas.

***

Dels nous concellers, n'hi han quatre que son ministres per primera vegada, y tal com van les coses d'Espanya, potser per última y tot.

En aquest cas se troben:

El ministre d'Estat, senyor Sanchez Román, qui, segons un diari de Madrid, havia fet a Valladolid d'advocat de pobres, y ara li tocará provablement seguir fent lo mateix, malgrat haver pujat de categoria. Per altra part ens vindrà molt bé perque nosaltres aviat ja no podrèm pledejar d'altra manera.

El de Gracia y Justicia, senyor González de la Peña, segons noticies, no ha figurat mai en política. Els diaris de Madrid es limiten a dir que es intim amic del President, lo qual, si no deza de tenir gracia, *en cambi es de poca* justicia *si per aquest sol concepte se li ha concedit el càrrec.*

El de Governació, senyor García Prieto, es altre dels novatos, *fill (segons informes) del que fou magistrat del Suprèm D. Vicens García (no confóndrel ab el Rector de Vallfogona).*

La importancia d'aquesta cartera fa témer que l'inexpert ministre no 's vegi en més d'un a-Prieto.

L'altre ministre verge (políticament parlant) es el senyor Mellado, que desempenya la cartera d'Instrucció pública.

D'aquest no tenim més que dir que 's fixiu en el séu apellido, y un cop fixats, diguin què se 'n pot esperar d'un gabinet *en el que hi hagi un* mellado. *No queda més remei que avisar al esmolet a correcuita o cambiar la fulla, que potser fóra lo més pràctic.*

Nota final: llevat del ministre de la Guerra, tots els demés son advocats, lo que no serà obstacle pera que 'l país perdri el plet ab costas *y tot, encara que 's fassin barcos de Guerra pera defensarles.*

Per la senzilla raó de que 'l día que 'l cas arribi, també 's perdràn els barcos de guerra.

Y es provat.

MENUT

Acció social

La séptuple alianza.—Desde milers d'anys l'humanitat gemega en la més afrentosa miseria. En els nostres díes matexos, malgrat tots els avensos realisats, la situació es de les més lamentables. De cada mil habitants de la terra, noucents viuen ab privacions, tantost noranta viuen en la abundancia y deu solzament ab riquesa. Y, si encara no fossin més que miseries físiques, la humanitat podría donarse per ben contenta. Però no es axís, ja que es atormentada, de més a més, per sofriments morals, més numerosos y crudels a vegades, que 'ls físics. L'immensa majoría dels homes viuen ab una inseguretat complerta respecte a la séva persona y els séus béns.

A Turquía, les matanses periòdiques de pobles son ordenades pel mateix quefe del Estat; a Russia, per poc que un s'ocupi dels interessos generals de la patria, se corra 'l perill d'anar confinat a les regions polars; als Estats Units, si un té la dissort de tenir la pell negra o lleugerament tintada, hi ha la por de ésser linxat sense misericordia y morir entre suplicis pitjors que 'ls de l'Etat Mitjana. Ben raros son encara 'ls territoris privilegiats ont cadascú pot professar la religió que li plau, escriure lo que bé li sembla y, en una paraula, donar el més cabal desenrotliament a la llur individualitat.

Altrement la llibertat de les colectivitats no existeix en cap banda. Cap nació pot disposar dels séus destins, afegirse al agrupament político ont se l'emporten llurs simpaties, o desferse del agrupament político que li es odiós. Totes les colectivitats viuen a mercès d'una invasió sempre possible que pugui llensar en orris en alguns dies les riqueses acomblades per llarcs anys de treball costós. Afegím, en fí, que la ruina amenassa constantment als productors, fins en temps de pau, per conseqüencia de la modificació incessant de les tarifes de duanes. Y si no volèm allargar el quadro no parlèm del pes insoportable dels presupostos de guerra, que fan del ciutadà un veritable remensa, ni dels quartels, que tanquen els anys més bells de nostra joventut.

En una paraula, ni la vida, ni la propietat son garantides en el nostre temps en prou mida. L'inseguretat es per tot y la nostra existencia sent un *¡quién vive!* perpetu. Axís passa que la vida humana es com un vast occeà de sofriment ont aparexen alguns petits illots més o menys sortosos. Aquesta situació es tan depriment com odiosa, doncs es la contraria de lo que deuría ésser; els sofriments deurien ésser els illots y 'l ben estar l'occeà.

***

El programa a realisar pera assegurar la felicitat de la nostra especie, pot no obstant formularse ab una precisió que no dexi res a desitjar. Desde 'l punt de vista econòmic se troba en els tres vuits dels socialistes, y desde 'l punt de vista intelectual s'hi arribaría donant instrucció científica a tots els habitants de la terra.

¿Per quins medis aquestos *desiderata* poden ésser realisats? Per l'organisació de l'humanitat: es l'únic medi. Aquesta es la última evidencia, perque desorganisació y sofriment son termes idéntics, com organisació y felicitat. Manca, doncs, organisar l'humanitat. ¿Quin es el medi més ràpid pera aconseguirho? Ben bé podria serho una alianza política de les set grans nacions de la terra: Estats Units, Anglaterra, Franssa, Alemanya, Italia, Austria-Hongría y Russia. Aquestes nacions deurien lligarse ab tractats pels que 's garantisessin mutuament la possessió de llurs territoris, contra qualsevulga *atac per les armes.*

Aquest es el nus de la qüestió. El malestar de l'humanitat prové de la desorganisació, es dir, de l'anarquia. L'anarquía, a la vegada, prové de que les nacions desitgen apropiarse territoris les unes a les altres. Quan les nacions no puguin covar aquest desig, l'ordre sería restablert, y l'era de la violencia acabantse donaría comensa l'era de l'unió juridica dels pobles.

¿Què significaría la conclusió de la sèptuple alianza? Significaría que les nacions que la constituexen renuncen a fer conquestes les unes en detriment de les altres. Mes les congectures històriques del nostre temps son tals que la renuncia de les set grans potencies equivaldría a la supresió de la pràctica de les conquestes sobre tota l'extensió de la terra. En primer lloc perque les set potencies dominants poseexen directa o indirectament la major part dels continents y de les illes. Els Estats Units dominen sobre tot l'hemisferi occidental y ab la doctrina de Monroe que l'Europa ha aceptat tàcitament, el Govern de Washington cobreix ab la séva protecció totes les Repúbliques del Nou Món. Anglaterra representa per igual no solzament son territoris europeus, sinó també ses colonies y possessions, ab un conjunt de vora trenta dos milions de kilómetres quadrats. Y Franssa y Alemanya teneu també colonies extenses ab que engrandexen sos territoris nacionals. Per axò es que si la sèptuple alianza 's fes, s'extendría sobre cent milions nou cents trenta sis mil kilómetres quadrats, poblats per 920.000,000 d'homes, y tenintne tota la terra 1,550.000,000 la sèptuple alianza representaría les sis dècimes parts de l'humanitat.

Es evident que si 'ls colosos políticos renoncen a les conquestes, no son pas Suecia, Noruega, Holanda, Portugal (1), Perú o la República Argentina, qui puguin continuar el robo internacional y el manteniment de l'anarquía. Aquestes nacions deurien renunciarhi immediatament y afegirse a la sèptuple alianza. Allavores no quedaría fora d'ella més que Turquía, Persia, Afganistà, Siam, Xina, Corea y Japó. Molts d'aquestos países son cantitats insignificants; segurament que ni Siam ni Persia, podrien res contra la sèptuple alianza. Es clar que aquest no es el cas de Xina y Japó. Mes si aquest últim es indiscutiblement una potensa formidable, la Xina pot o nó esdevenirhi segons lo que vulgui Europa.

JAUME NOVICOW

(Acabará)

(1) L'ilustre autor d'aquest article té 'l descuit de no recordarse de que existeix Espanya. — *(N. de la R.)*

MOVIMENT AUTONOMISTA

Catalunya

Vich. — El día de Corpus tingué lloc en el «Catalunya Vella» la conferencia anunciada de D. Salvador Milliet, del «Aplec Catalanista».

Comensà esbrinant la naturalesa del sentiment patri, fent després una detallada relació dels successos que prepararen l'esclat del *Corpus de sang* de 1640, pintant aquesta jornada ab vivissims colors y traient de aquells fets memorables conseqüencies patriòtiques que foren molt aplaudides.

Després explicà per què s'havía triat aquesta fetxa pera la festa nacional catalana y acabà fent remarcar la suprema importancia de la diada, y declarant que 'l secret de la forsa dels catalans en 1640 estava en haver partit sempre en ses empreses del fervor religiós.

A precs del President parlà també breument el senyor Serrat, tenint frases molt valentes y oportunes que foren estrepitosament aplaudides.

El senyor Viguer donà les gracies als oradors, marcant l'importancia de llurs declaracions y fent veure com s'avenien ab els principis que sustenta «Catalunya Vella», y el senyor Fatjó clogué la sessió.

***

Targa. — El dijous 22, en commemoració del Corpus de sang y en celebració de la Festa Nacional Catalana, s'organisà una vetllada en la que hi donà una conferencia el distingit jove en Miquel Balmas, del Aplec Catalanista de Barcelona.

Obrí l'acte 'l President de la Comissió organisadora D. Antoni Viciana, exposant en poques paraules l'acte que s'anava a celebrar. Seguidament se donà compte de varies adhessions, llegintse patriòtiques y encoratjadores cartes dels companys de Guisona, Guimerà, Cervera, Vilanova de Bellpuig, Ciutadilla, Castellserà y den Valeri Serra, de Bellpuig. La lectura d'aquestes comensà a caldejar l'atmòsfera dels que concorregueren a tant hermós acte, esclatant el públicen entussiastes aplaudiments, després de la lectura de la valenta poesia *Nit de sang*, del gran Verdaguer, que fou llegida a seguit de les referides cartes.

Després se llegí l'hermosa composició *La ginesta*, den Joan Maragall, que fou rebuda ab grans aplaudiments.

La part històrica va ser desenrotllada per en Lluis Lladó, qui descrigué ab pinzellada ferma les causes que motivaren la revolució de 1640.

Y comensà la conferencia 'l jove Balmas, descrivint lo que era una Festa Nacional. Donà compte dels pobles oprimits que breguen pera desexirse de les grapes opressores dels tiránics Estats. Combaté el titllat de reaccionari y clerical que 's dona al Catalanisme. Exposà 'ls mals que han causat a Catalunya les monarquies absolutes y centralistes, quals idees segueixen els republicans unitaris, puig per les manifestacions que han fet alguns d'ells, si pujava aquesta mena de república, Catalunya restaría en la matexa opressió que avui, ja que aquets voldrien que l'Estat Espanyol fos dominat ab lo mateix raser castellà, sense fer cas de les Nacionalitats ab fesomía diferenta que l'integren. Axò motivà que l'orador dediqués un hermós recort al eminent filosop republicà tant diferent de aquets altres, el gran Pí y Margall.

Acabà, finalment, ab brillants periodes recomanant que procurèm despullarnos dels vicis degeneradors que 'ns han empeltat la gent forastera, ja que axò es un dels medis més eficassos pera poguer més aviat celebrar la nostra Festa Nacional ab entera llibertat.

Durant la conferencia entraren al local nostres companys Viladot y Segura, de Agramunt, que vingueren en representació de la «Associació Catalanista de Agramunt y sa comarca».

En resúm, fou un acte que creièm deixarà durader recort en l'ánima dels concorrents, puig demostraren ab sos aplausos y entussiàstics visques, que les idees de redempció que tant se treballa pera sembrar en aquesta encontrada, no seràn pas llensades en terrenys improductius, a pesar de les males herbes que hi campen.

***

Granollers. — En la darrera junta general celebrada per l'«Associació Catalanista Bruniquer» se renovà mitja Junta, sent elegits els senyors següents; President, D. Joaquím Guardiola; Secretari, D. Tomás Vendrell; Vocal primer, D. Joaquím Aríbau, y Vocal tercer, D. Francisco Gurri.

***

Manresa. — La Festa Nacional Catalana tingué ressò en aquesta ciutat ab una vetllada que 's celebrà en la «Lliga Regional».

Comensà la vetllada En Manel Alabert pronunciant un pariament en que ressenyà detallament la época histórica que 's commemorava.

La senyoreta Anfruns cantà l'«Angel méu» y «Anyoransa». En Joan Solernou llegí un erudit treball en prosa. En Ricard Feu, cantà «El bon cassador». En Josep Vives donà lectura a l'alocució dirigida als catalans per la Junta organisadora de la Nacional Catalana. La senyoreta Na Roser Tañá cantà «La Barca». En Pau Billorví llegí la valenta poesía d'En Jaume Collell, «La gent de l'any vuit».

En Josep Padró llegí «¿Per què canten les mores?» del immortal Mossèn Cinto; y finalment, després d'haverse llegit la patriòtica llegenda «El Pí de les tres branques», igualment del mateix, el President de l'«Associació Obrera Catalanista», En Lluis Trulls, una volta hagué donat mercès a la concurrencia y als bons patricis que prengueren part en la festa, remembrà a grans pinzellades els assumptos que es commemoraven, y acabà donant un «Visca la Festa Nacional Catalana». Tots foren fortament aplaudits.

Acabà la vetlla ab el patriòtic cant de «Els Segadors».

***

Igualada. — La tercera conferencia doctrinal de la tanda organisada per la Comissió de festes y propaganda del «Centre Autonomista», la donarà En Eduart Vidal y Riba. President del «Aplec Catalanista» de Barcelona, avui dissabte, desenrotllant el tema «L'esperit democràtic y de tolerancia, com a raons fonamentals del Nacionalisme Català. Sa influencia en lo pervindre de Catalunya».

— En aquesta important Associació, la vigilia de Corpus donà l'anunciada conferencia D. A. Alexandre Armengol.

Oberta la sessió pel President, Sr. Bas y Jordi, feu la presentació del orador, l'ilustrat metge de la població, Dr. Jordana, qui enalti la importancia del acte.

El Sr. Armengol comensà saludant als companys d'aquella ciutat, fent veure de pas la diferencia entre 'ls partits polítics y nosaltres. Apoiantse en la Geografía y en la Historia demostrà 'ls primers fonaments de nostres idees.

Explicà que després del desastre colonial d'Espanya hem sigut els únics en fer sentir nostra patriòtica veu, y que aquells quatre *locos* enviarem un Diputat cada un al Congrés.

Fonamentà 'ls motius que tenim per no ser federals ni carlins y si sols autonomistes, extenentse aquí en la explicació del nostre programa.

Durant la conferencia del Sr. Armengol no decaigué ni un moment l'atenció del públic, essent aplaudit per tothom.

***

Valls. — En l'Associació Catalanista 's celebrà també l'instauració de la Festa Nacional Catalana.

Oberta la sessió 'l senyor de Moragas usà de la pursula pera fer una síntesis histórica de la situació de Catalunya en 1640 y en els anys que 'l precediren.

Rebé grans aplaudiments.

Parlà després En Daniel Roig y Pruna qui esbrinà la significació patriòtica de la germanivola festa que tingué lloc a Barcelona; se felicità de la gernació que l'escoltava; descrigué l'entrada dels segadors a Barcelona en 1640 pera desllurar als defensors de la terra, y donà el crit d'alerta als cacics de avui, fills borts de Catalunya, pera 'l dia que 'l poble reivindicarà la completa autonomía de la terra. Exortà a la joventut de Valls a que, inspirantse ampie y generosament en els sentiments de patria, se acoblin sota 'ls plecs de la bandera.

Al acabar el Sr. Roig y Pruna va ser sorollosament aplaudit.

Barcelona

Festa nacional catalana. — Ab un èxit que bé pot calificarse de sorprenent, atesa la precipitació ab que degué organisarse la solempnitat, va celebrarse dijous de la setmana passada, diada de Corpus, al Desert de Sarrià la festa nacional catalana instituída enguany.

Durant tot el matí el ferrocarril de Sarrià y 'ls tranvíes que fan cap a la vefna població, no pararen de transportar gent desitjosa de fruir les primicies de la novella institució, que segurament està cridada a un pervenir molt falaguer si 'ls séus organisadors saben inspirarse com els d'enguany en l'esperit de germanor entre totes les tendencies del Nacionalisme, que fou la caracteristica de la festa.

A l'hora senyalada pera donarse per constituit el patriòtic aplec, una numerosa gentada, que no baxaría de vuit mil persones, invadia 'l lloc senyalat pera la festa.

A mida que anaven arribant les entitats presidides per les respectives senyeres, la séva aparició era saludada ab grans picaments de mans y patriòtiques aclamacions.

Les banderes y estandarts de les societats, orfeons y colegis varen colocarse apoiades a la rexa del Refugi Sert, que limita el Desert per un canto, produint aquell aplec numerós de patriòtiques senyeres un efecte verament sorprenent.

Axís que arribava un orfeó prenía lloc ordenadament en el que se li havía senyalat y contestava a les manifestacions de simpatía dels concurrents, executant una composició de música popular del séu repertori.

Cridà poderosament l'atenció l'Orfeó infantívol de les «Escoles del Districte Segón» que ab una precisió meravellosa en nois de poca edat va executar dificultoses composicions que varen ser molt aplaudides.

Axís mateix foren objecte de grans demostracions d'entussiasme les següents associacions orfeòniques que aportaren el séu important concurs a la festa: «Orfeó Catalá», «Orfeó de Sans», «Orfeó Nova Catalonia», «Chor infantil del Poble Sec», «El Eco de Catalunya», «Orfeó Gracienc», «Orfeó Canigó», «Novell Plantet», «Schola Orpheonica», «Sang Nova», «Orfeó de la Espluga de Francolí», «Orfeó Manresà», «Chor de l'Agrupació Regionalista de Terrasa», «Orfeó Canetenc», etc.

El Concell Directiu y un nombrós aplec de socis del «Ateneu Obrer del Districte Segón» que portaven una hermosa bandera catalana rematada per una fals autèntica y un manat d'espigues, compareguéren al Desert acompanyats d'una banda de música que executà *Els Segadors*, que foren escoltats per tota la gentada ab el cap descobert y sumament aplaudits.

Quan la festa s'hagué donat oficialment per comensada, se repartiren entre 'ls concurrents exemplars de la patriótica alocució dirigida als catalans per la Comissió Executiva, en quin document, degut a la ploma del distingit literat senyor Franquesa y Gomis, s'explica en poètic istil el objecte y significació de la nova institució.

L'expressat document era llegit en veu alta entre alguns grupus, essent aculit ab grans aplaudiments.

La banda de música de que abans s'ha fet esment, preludià una sardana y com per encantament se desferen els grupos pera enllassarse de mans els que 'ls formaren y ballar la nostra dansa nacional. Arreu del Desert se formaren anelles de balladors entre 'ls quals s'hi comptaven no poques senyoretes pertanyets als Orfeons o que particularment havíen acudit a la festa.

Allà a les onze del matí comparegué el Diputat regionalista senyor Rusiñol, qui acabava de arribar de Madrit, essent rebuda la séva presencia ab aplaudiments y visques.

Acabades les sardanes s'executà per tots els nois dels Orfeons y de les Escoles el Himne escrit expresament pera l'acte, ab lletra den Francesc Matheu y música den Millet, havent sigut escoltat ab molta atenció y aplaudit calorosament, doncs es una composició que s'ho val.

A seguit de l'Himne, tots els Orfeons aplegats cantaren *Els Segadors* baix la batuta den Millet, havent produit el nostre cant nacional una verdadera explossió de entussiasme.

Immediatament va procedirse al repartiment de barretines entre 'ls nois que les rebien ab gran alegria y de medalles commeratives de la festa a les senyoretes, les qui s'apressaven a penjárseles al pit.

Mentres la música tocá noves sardanes que bona part dels allí presents varen puntejar, y va iniciarse la desfilada general, dirigintse carrer Major avall les diferentes entitats ab les senyeres desplegades, produint un espectacle forsa pintoresc.

Renunciém a publicar la llista de les societats nacionalistes que varen estar representades a l'acte, perque fora cosa de mai acabar.

Basti dir que hi havía totes les de Barcelona y bona part de les de fora.

Ni una nota desagradable, ni l'Incident més insignificant varen torbar la bona armonia y l'entussiasme ab que 's va celebrar la patriótica festa, que en aquest sentit bé pot dirse que respongue completament al estat de cultura de que ja sortosament disfruta el nostre poble.

***

Lliga Regionalista. — Aquesta Associació ha publicat un oportú manifest censurant l'acció del Centralisme, que ha sigut repartit profusament per Catalunya.

Diu axís:

«Perdudes les colonies, la política espanyola necessita llocs pera sos protegits, y pobles pera dominar y explotar.

Envejables despulles d'antiga autonomia tanquen les regions del Nort a la voracitat centralista y burocràtica y sols Catalunya es camp d'operacions pera 'ls desenfeinats de Madrit.

Centralisadors de mena y burócrates per temperament y necessitat, anant contra la ciencia moderna, llegisien a espatlles del Parlament pera reduir la vida municipal y pera influir en la de la familia.

Per disposicions noves, els mestres de escola, els comptadors municipals, els metges titulars y de beneficencia municipal y els secretaris d'Ajuntament s'han de nomenar, com els notaris, per oposicions y concursos fets a Madrid. Axò vol dir que allà 's covarà un exército invasor de Catalunya, desconexedor de nostres costums, de nostre dret, de nostra llengua, de nostra manera d'esser, exèrcit foraster que desfigurará la terra.

No ho pot permetre ni la dignitat de ciutadans lliures, ni l'amor que tots els catalans tenim a Catalunya.

Mentres les Corporacions de Barcelona cumplexen sos devers, la «Lliga Regionalista» ha acordat excitar a tots el catalans pera que, dintre de sos medis y de sa esfera d'acció, contribuexin a axecar l'opinió pública contra la invasió centralista, que amenassa acabar ab la vida municipal y ab la llibertat dels ciutadans; agraintvos que 'ns comuniquéu relació dels actes o decisions que prengueu o executéu contra les lleis centralisadores.

El President, *Albert Rusiñol.* — El Secretari, *Pere Rahola*».

També ha publicat la Lliga un altre manifest posterior, ab motiu del camvi de situació política operada en el govern de Madrid.

***

«L'Eura» Ateneu Obrer del 3.er districte. — Aquesta Societat celebrà el diumenge, día 18 del corrent, una vetllada necrológica literaria musical pera commemorar el tercer aniversari de la mort de nostre immortal poeta mossèn Jacint Verdaguer, inaguruntse ab tal motiu un luxós quadro de grans proporcions, en el que en el fondo s'hi destacava en relleu el busto del gran patrici, degut al escultor Renaud, quin quadro adquirí el Concell directiu pera tal objecte per medi de suscripció entre 'l mateix.

S'obrí la vetllada ab un sentit discurs del President del Ateneu En Josep Oliveras, y seguidament se donà lectura d'un just homenatge a mossèn Cinto per son autor el President de la Comissió d'Instrucció

En Joseph Barbany, guanyantse unànims aplaudiments.

El Director de les Escoles nocturnes gratuites que sosté dit Ateneu, En Jaume Arqué llegí un tribut de dol den Angel Guimerà, y En Evarist Pallach, Secretari del Ateneu, també llegí ab molt acert l'última poesía qu'escrigué mossén Cinto a la Villa Juana, de Vallvidrera. Els socis del aludit Ateneu, R. Paris y J. Riba llegiren poesies també del difunt poeta, ab aplaudiment.

El tenor de la «Schola Orpheonica», en Joan Valls, cantà ab ajust les cansonetes *La Farigola*, *La Barretina* y *L'Orfanet*, acompanyat al piano per son mestre N'Arthur Marcet, y la nena Montserrat Carrés cantà, ab molta tendressa, el *Plor de la tortra*, acompanyada al piano per l'autor de la música En Francesc P. Pianella.

La mentada «Schola Orpheonica», secció musical del Ateneu, interpretà, ab l'ajust de sempre, les cansons *El Pardal* y *L'Emigrant*, per la secció d'homes y per les tres seccions que componen la Schola; *El Rossinyol*, *Himne d'Avril*. *Follies I*, y el grandiós *Pater Noster*, de Gounod, baix l'experta batuta de N'Arthur Marcet, essent ovacionats tots els orpheonistes.

La sala d'actes y balcons de les dependencies adjuntes a la matexa eran insuficients per la concurrencia, que omplia de gom a gom el local, resultant una festa de gratíssim recort pera aquesta entitat.

⁂

Escoles Mercantils Catalanas. — A proposta d'alguns alumnes d'aquestes escoles que desitgen aprofitar els mesos de vagues d'istiu, s'ha acordat obrir un nou curs de Taquigrafía, que donarà don Josep Puig tots els dilluns y dijous, de dos quarts de deu a dos quarts d'onze del vespre, y a partir del mes de juliol vinent, en el séu local del Centre Autonomista de Dependents del Comers y de la Industria (Montjuich de Sant Pere, 12).

⁂

Joventut Autonomista de Gracia. — Com estava anunciat, el día de Sant Joan, per la tarde, en els espaiosos salons de aquesta associació tingué lloc el concert que dedicà a dita entitat l'esbart cantaire «Novell Planter», que dirigeix en Flos y Calcat.

Comensà la festa ab un valent y patriòtic pariament den Lluis Manau, del popular periòdic *La Tralla*, qui ab claretat esposà el programa nacionalista, conquistantse mol.s aplaudiments.

Seguidament el «Novell Planter» executà les composicions *La nostra bandera*, *Cap a la escola*, *A jugar*, *La llaminera*, *El Pardal*, *La Filadora*, *La flor de llorer*, *El Tabalot*, *Los mals companys*, *El Papu*, *L'Arbre Sagrat*, *L'Emigrant*, *Comarques Catalanes*, *El mariner*, *La fadrinalla*, *La Cansó del cá*, *La Primavera* y *El grà de mill*, que foren molt aplaudides, vegentse obligats a repetirles casi totes, a instancies del públic, y abans executà el «Novell Planter» *L'himne* de la primera festa nacional catalana, celebrada enguany, haventse fet aplaudir molt. La part literaria anà a càrrec dels nois del propi «Novell Planter», A. Miquel, A. Poch, J. Monclús, que foren molt aplaudits.

Després d'un sentit pariament de gracies del Vis-secretari En Salvador Feliu, els concurrents entonaren nostre himne nacional *Els Segadors*, despedintse ab aclamacions al «Esbart Cantaire», «Novell Planter» y a la Autonomia de Catalunya.

Entremig de la primera y segona part, els nois foren obsequiats ab un refresc, servit pels individus del Consell directiu.

⁂

Progrés. — Aquesta nova entitat, renovelladora del «Progrés Autonomista», celebrarà avui un mitin de propaganda nacionalista en el séu local social, en el que parlaràn diferents oradors.

⁂

Centre Autonomista de Dependents del Comers y de la Industria. — La Secció permanent de Socors mutuus de aquest Centre celebrà Junta general el dia 15 del finit mes de juny, quedant constituída, després de la renovació de càrrecs que prevenen els Estatuts, la Junta de Govern del modo següent:

President, En Frederic Montaner; Vis-President, En Jaume Durán y Jorba; Caxer, En Joan Graupera; Sub-Caxer, En Joan Cabrer; Interventor, En Pere Bachilleria; Vocal 1.er, En Josep Payró; Vocal 2.on, En Baldomer Prat-Parés; Vocal 3.er, Isidre Esteve y Vigarós; Secretari, En Josep M.ª Magriñà; Vis-Secretari, En Pere Casanovas.

⁂

Ateneu Obrer del Districte Segón.— Han quedat oficialment constituides les seccions de Propaganda y de Beneficencia d'aquesta entitat.

⁂

Pel Congrés de la llengua Catalana. Acaben de celebrarse en el «Centre Escursionista de Catalunya», les dues conferencies preparatories del Congrés de la llengua Catalana, encarregades al Dr. Mossén Marian Grandia, qui ha demostrat ésser un bon conferenciant pel mètode y originalitat ab que ordena els conceptes, per la serena claretat ab que 'ls revesteix y per l'hermosa y correcta dicció ab que 'ls expressa.

Les ideas més fondes y noves brotaren de sos llavis durant abdues conferencies, ab tal senzillesa esposades, que l'auditori se les assimilava sense esfors ni cansanci.

Comparà l'efervescencia ab que Catalunya promou l'obra de son Nacionalisme al *fervet opus* que Virgili pinta en les *Geòrgiques*, al descriure l'incessant labor de les abelles quan fabriquen y omplen de mel llurs bresques. Com la dona de l'Evangeli, Catalunya encén la llantia, escombra la casa y cerca ab diligencia la dracma perduda fins a trobarla.

Al entrar en materia y estudiar el doble concepte ideològic y fònic que integra la llingüística, se ocupà de la sabiduría dels filosops, sabiduría individual que considerà efímera y molt inferior a la colectiva o inconscient gravada en la concepció ideològica de cada paraula que desxifra la llingüística, sabiduría inconscient que obeeix a les lleis generals del pensament humà, quina base principal estreba en el *nihil* aristotèlic que tirà per terra l'*innatisme* de Platò.

Al penetrar en l'element llingüístic material o fònic o siguen les sílabes expressades per lletres, historià les parts de la oració que a partir del periode alexandrí quedaren fixades en vuit. Comensà per l'estudi del article català, de quines variants feu una completa monografia, avalorada per multitut de exemples sobre les formes articulars declinables y les fosilisades que ja han perdut son valor inicial al amalgamarse al nom.

En la segona conferencia penetrà en el concepte ideològic y fònic del nom, del verb y del adverbi; presentant de les variants d'aquest últim, una riquíssima classificació original, com no posseeix altra llengua.

Basà son estudi en les arrels bilíteres de Wolf, y en l'esperimentació dels nous gramàtics que estudíen la llingüística en la gola humana, quina diversa conformació explica la diversitat de sons d'una matexa paraula segons siga la variant dialectal, seguint en axò «les lleis dels cambis fonètics», segons les quals una paraula a través del temps o del lloc, pot transformar una vocal o consonant en altre de parentesc immediat.

Estudia les modalitats de l'idea en la paraula, sos graus d'intensitat o acció, qualitatius, en el nom, verb y adverbi; feu la vivisecció dels afixs ó sílabes que s'afegiren al comens, al mig, o al final de l'arrel de la paraula primitiva o monossilàbica, per designar aquets graus d'aument o disminució de l'idea.

Y aquí donant proves pràctiques de sa erudició políglota, contactà el doctor Grandía les arrels de diverses llengues vives y mortes ab ses homòlogues catalanes, desentranyà el sentit filosòfic de les ideas marés que imprimiren forma determinada a les paraules y posà de manifest el caràcter sintètic y analític a la vegada de l'idioma català, demostrat per la repetida fusió al nom de les partícules que indiquen aquets graus de cantitat o qualitat.

Terminà recomanant al numerós auditori, que l'ovacionà al final d'abdues conferencies, per el millor èxit del Congrés de la Llengua Catalana, la confecció y discusió de verdaderes monografies lexcogràfiques, la pràctica d' aquets excercicis de composició y descomposició de les paraules o siga l'estudi comparatiu y raonat de totes les variants fonètiques, lo qual constitueix l'anatomía y fisiologia de la llingüística moderna, a fi de que poguèm avensarnos, si cab, als filòlecs extrangers o igualarlos quan menys.

⁂

Unió Catalanista. — Organisades per la Junta permanent de la «Unió Catalanista» tindràn lloc avui dues conferencies de propaganda nacionalista. La una a càrrec den Eduart Vidal y Riba, al «Centre Autonomista de Igualada» (3.ª de la serie) tractant el següent tema: «L'esperit democràtic y de tolerancia com a raons fonamentals del Nacionalisme català. La influencia en el pervindre de Catalunya».

L'altra conferencia la donarà en l' «Associació Artística Catalanista del Poble Nou» En Daniel Roig y Pruna, sobre el tema «El passat de Catalunya» (3.ª conferencia de la serie)

⁂

Aplec Catalanista. — La Junta directiva d'aquesta Associació ha enviat al periòdic *La Tralla* la més ferma protesta per l'empresonament del company Marcel Riu, oferintse incondicionalment per lo que siga menester.

Axís mateix ha acordat contribuir ab una cuota fixa diaria mentres duri la presó de dit company.

⁂

Joventut. — Aquesta notable publicació nacionalista, dedica en son darrer número un suplement artístic-literari a la primera Festa Nacional Catalana.

Un aplec de fotogravats interessantíssims y que donen cabal idea de la Festa y text ab firmes del patriota President de l'«Unió Catalanista» Dr. Martí y Julià y den Victor Català, juntament ab l'alocució repartida y la lletra del himne, composen aquest suplement illustrat.

En conjunt es un espléndit recordatori que honra a *Joventut*, campió d'avantguardia de les llibertats de Catalunya.

⁂

La presó den Marcel Riu. — Al tancar aquesta edició segueix en la séva cel·la de la presó nova l'estimat company nostre, En Marcel Riu.

Visites y atencions de tots poden ferli més passadora la séva situació, però tot axò no es prou pera reparar l'afront que pera Catalunya representa 'l que 'ls séus defensors estiguen a mercé del malhumor de qualsevol funcionari togat.

Nosaltres, tot protestant de que 's mantingui una presó que estimèm fora de justicia, desitjèm que la terra nostra 's conegui a sí matexa y no 's pralpi carnadura d'esclau pera sofrir més cops y noves burles.

⁂ *A l'any 1511 els espanyols passaren a l'illa de Cuba (ont hi havia riques provincies); y comensaren y acabaren com sempre, però encara més crudelment. Succeiren en aquesta illa coses ben remarcables. Un cacic, gran senyor, nomenat Hatuey, s'havia trasladat de l'illa Espanyola a l'illa de Cuba ab alguna gent pera fugir de tanta calamitat. Com uns indis l'apisessin de que 'ls espanyols anaven vers Cuba, ell reuní als séus y 'ls hi digué: «Ja saveu que 'ls espanyols s'acosten y conexeu per propia experiencia com han tractat a les gents d'Haití, doncs ara venen a fer igual a Cuba. ¿Saveu per què ho fan?» Contestaren els indis que no més perque eren els espanyols per naturalesa crudels y malvats. Y ell va dirlos: «No ho fan sols per axò, sinó que ells tenen un déu al qui adoren molt, y pera adorarlo millor ens maten». El cacic vegé prop séu una arqueta plena d'or y joiells. Y els digué: «Heusaquí 'l déu dels espanyols»...*

Aquest senyor y cacic anà sempre fugint dels espanyols, totjust arribaren a l'illa de Cuba perque 'ls conexia massa, y se'n defensava quan els topava. A la fi siguè pres; y solzament perque fugia y 's defensava dels que 'l volien matar fou cremat de viu en viu. Mes quan era fermat al pal un frare de Sant Francesc, un sant home, li parlava de Déu y de la nostra fe; de que si creia aniria al cel, gloria y repòs eternals, y en canvi, si no creia aniria al infern pera serhi atormentat perpètuament. El cacic, després d'haver rumiat bona estona, preguntà al frare si 'ls espanyols hi anaven al cel; a lo que 'l frare contestà que sí, al menys aquells que eren bons. Allavors el cacic resolut replicà que ell no volia anarhi al cel, a fi de no trobarse enlloc ab espanyols, y no veure gent tan barbre.

Fra Bartomeu de LAS CASAS

Certamen de Terrassa

Flor natural. — «A una infanteta que acaba de nàxer». Lema: «Cantich». Primer accèssit. «La enamorada del espós».—Lema: «Navego al teu costat, etc.»—Según accèssit. «El reiet de casa». — Lema: «Dorm, dorm, etc.»

Premi del Governador de Barcelona — «La que més alma el treball». Lema: «Treballèm, etc.«—Primer accèssit «Catalans». Lema: «El treball es vida».—Según accèssit. «Un dels nostres». Lema: «Català de cor».

Premi del Ajuntament de Terrassa.—Lema: «Los Ayuntamientos que se deben á los pueblos, etc.»—Accèssit ofert pel Presidente de la Comissió d'Instrucció pública. «Todo nuestro organismo moral, etc.»

Premi del alcalde de Terrassa.—«A Terrassa». Lema: «Qui enfonza o alsa els pobles, etc.

Premi del diputat a Cort don Alfons Sala. Lema: «Adelante».

Premi del diputat provincial senyor Barata.—Lema: Tot floreix en un país, etc.» Accèssit. «Todo florece, etc.»

Premi del diputat provincial senyor Bretau.—Lema: «Visca el progrés.»—Primer accèssit.—Lema: «Si los husos de los tejedores, etc.» (Aristótil). — Según accèssit. Lema: «Atacar el desarrollo de la maquinaria, etc.

Premi del senyor alcalde de Barcelona.—Lema: «Los hijos que honran á su patria, etc.»

Premi de la Cambra de Comers.—Lema: «Times ist money.» — Accèssit. Lema: «Adelante».

Premi de les Escoles Industrials.—Lema: «La conjunción de la teoría y la práctica, etc.»—Accèssit. Lema: «Metalurgia».

Premi del Circol Egarenc. — Lema: «El trabajo es la riqueza de los pueblos».

Premi del Cassino del Comers.—Lema: «Els pobles més pròspers, etc.»—Accèssit. Lema: «Dies promissorum adest».

Premi de l'Agrupació Regionalista «La Carrera» — Lema: «Tengo un hijo, etc.»—Accèssit: «Els xavos (Sàtira humorística).

Premi de la Fraternitat Republicana.—Lema: La educación é instrucción, etc».—Accèssit. — Lema: «El derecho recíproco, eccétera».

Premi de Sports Egara.—Lema: «Mens sana in corpore sano».

Premi del Centre Mèdic.—«Béatus qui intelligit, etc.»—Accèssit. «La labor del médico en la Sociedad es noble, etc.»

Premi de la Comarca del Vallès. — «Déu lo pérdó (balada).

Premi de «Egara».—Lema; «Asyou like it».—Accèssit.— Lema: «Sursum corda».

LLIBRES NOUS

Discursos de Mossén Jacinto Verdaguer, ab un pròleg den JOAN MARAGALL.

Diu En Maragall en el pròleg:

«En Jacinto Verdaguer no era home de discursos en l'estricte sentit que se sol donar an aquesta paraula. El séu dò era 'l del poeta que expressa ses visions en la síntesi sentimental y profonda del verss, o bé que senzillament explica 'ls séus estats d'ànima més planers en una prosa viva y nodrida d'imatges que té encara un ressò y un reflexe del llenguatge sant de la poesía. Però 'l discurs usualment dit, el desplegar sistemàticament els conceptes de les coses, no està en la naturalesa d'un esperit tan senzill com el den Verdaguer. Axí es que quan les circunstancies li imposen aquexa tasca, no pot fer sinó acomodarshi valentse humilment dels motllos fets pera aquests casos, omplintlos, però ab la paraula, que, essent d'ell, no podía pas ésser mai insignificant».

En Maragall té raò; certament Mossén Cinto no era home de discursos. Axí en aquest llibre lo interessant no son els conceptes, sinó la forma de que 's presenten revestits; no es lo que diu, sinó la manera com ho diu.

Una de les coses que sempre m'han admirat més del nostre poeta es la dualitat existent en ell entre 'l versificador y el prosista. Axí com el primer se distingeix per la grandilocuencia, per l'envolada de les imatges, el segón té tendencia a la forma planera, a la prosa familiar, al caient ple d'ingenuitat y candidesa del llenguatge popular. Axò dona a la séva prosa aquell encís tan característic de cosa espontania, que brolla naturalment, abundosament, sense esfors ni premeditació, sense fadiga ni artifici. Sembla com si l'escriptor fos absent de la séva obra, com si aquesta s'esbadellés ufanosament per sí sola a impuls d'una forsa propia en la qual no tinguessin cap intervenció 'ls trucs y receptes de l'art d'escriure.

Encara que aquestes qualitats no 's trobin en la prosa dels *Discursos* en tan alta expressió com en les *Rondalles*, magnifiquen també molts de llurs passatges. Podriem dir que representa un terme mig entre la *manera* èpica del *Canigó* y *l'Atlàntida* y la *manera* popular habitual del prosista. L'imatge y l'alegoría magestuosa de la primera veinegen tot sovint ab el frescal modisme camperol, tot flairós encara de ginesta y farigola. Y un y altre tenen sempre aquell caient català tan remarcable en Mossén Cinto, el primer, potser, de nostres prosistes que sapigué trobar la veritable forma d'expressió catalana, sense el barbre regust arcaic que havia tingut en els primers temps de la nostra renaxensa floralesca y sense caure tampoc en les vulgaritats de mal gust que caracterisaven al conreuadors *vallfogonisants* del *català que ara 's parla*.

JOAN D'AVINYÓ

Borsa de Barcelona

Moviment de la setmana del día 23 al 29 de juny de 1905

Cambis, Efectes públics, Obligacions y Accions	Divendres	Dissabte	Dilluns	Dimars	Dimecres	Dijous
Cambi de Londres	32'85	—	32'80	32'80	32'75	—
Cambi de París	32'50	—	32'35	32'35	32'30	—
Deute Interior fi de més, 4 %	77'90	—	78'20	78'35	78'40	—
Id. Amortisable fi de més, 5 %	98'00	—	98'00	98'05	98'25	—
Emprestit Municipal 1891 y 1900, 5 %	100'50	—	100'50	100'65	100'50	—
Id. id. 1899, 4½ %	93'25	—	93'00	93'15	93'00	—
Oblig. Fer. N. Espanya A. a V. T., 5 %	103'25	—	103'00	103'00	103'25	—
Id. id. Minas S. Joan gar. Nord, 3 %	76'25	—	78'25	76'25	76'50	—
Id. id. T. B. y F., 2½ %	57'75	—	57'85	58'00	58'00	—
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie A, 5 %	104'75	—	104'75	104'75	104'75	—
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie B, 4½ %	—	—	—	—	100'75	—
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie C, 4 %	93'00	—	93'00	93'00	93'15	—
Id. id. Mad. a Bar., Reus y Roda 2½ %	55'25	—	55'25	55'25	55'25	—
Id. id. Alm., Val. y Tarr., adher. 3 %	74'75	—	74'75	75'00	75'00	—
Id. id. Med. Zam. Ore. Vi. 1880 a 1882.	48,50	—	48'25	48'25	48'85	—
Id. Canal d'Urgell	76'00	—	76'00	76'00	—	—
Accions Fer. Medina a Zam. Orense y Vigo.	24'30	—	24'00	24'10	24'70	—
Id. id. Nord d'Espanya	41'70	—	42'20	42'00	43'60	—
Id. id. Madrid, Saragossa y Alacant.	74'80	—	75'50	75'10	77'00	—

La tivantor de relacions diplomàtiques entre Fransa y Alemania ha tingut molt somoguda la Borsa de París, en la quina alguns valors perderen bon xic del séu preu. Aquesta flaxedat se feu sentir en el nostre mercat, si be quedà en part contrarrestada per el moviment d'una mica d'alsa promoguda per el cambi de situació política en el nostre país. Les darreres noves sobre les relacions franco-alemanyes son millors, y els valors n'han beneficiat bon xic, però de tots modos la situació general del mercat no es prou bonica pera empenyer al especulador en sentit d'alsa. El Colonial fa tot lo possible pera entaular novament relacions ab l'Ajuntament, el quin s'ha mostrat en aquet cas ab gran serietat respecte les exigencies que el citat Banc mostrà per boca del Sr. Gil Becerril.

Barcelona 28 de juny de 1905.

PASTILLES MORELLÓ

Obren per inhalació dels agents antissèptics y balsàmics que desprenen a mida que van disolventse en la boca. — Curen *refredats, tos, catarros, asma, bronquitis* y demés afeccions de l'aparell respiratori.— Indispensable als que han de cansar la veu y als qui llurs ocupacions els obliguen a sofrir cambis de temperatura. **Se vènen a casa tots els apotecaris.**

BIBLIOTECA POPULAR DE L'AVENÇ

VOLUMS PUBLICATS

1. — SANTIAGO RUSIÑOL: **D'aquí i d'allà.**
2. — LLEÓ TOLSTOI: **Contes** (primera serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
3. — J. MASSÓ TORRENTS: **Croquis Pirenencs** (primera serie).
4. — SACHER MASOCH: **Historietes galizzianes.** Traducció de J. Casas-Carbó.
5. — FREDERIC MISTRAL: **Nerto**, poema. Traducció de Jacinto Verdaguer.
6. — JOSEP ALADERN: **La gent del llamp.**
7. — JACINTO VERDAGUER: **Viatges.**
8. — MOLIÈRE: **L'Avar**, comedia en cinc actes. Traducció de J. Roca Cupull.
9. — J. POUS PAGÈS: **Per la vida**, novela.
10. — DANT ALLIGHIERI: **La Vida Nova.** Traducció de Manuel de Montoliu.
11. — NARCIS OLLER: **L'Escanya-pobres**, novela.
12. — CAMIL FLAMMARION: **Urania.** Traducció de Rafel Patxot y Jubert.
13. — MIQUEL S. OLIVER: **L'Hostal de la Bolla.**
14. — LLEÓ TOLSTOI: **Contes** (segona serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
15. — A. BUSQUETS Y PUNSET: **Del Montseny.**
16. — J. MASSÓ TORRENTS: **Croquis Pirenencs** (segona serie).
17. — VÍCTOR CATALÁ: **Ombrivoles.**
18. — IVAN TURGUENEFF: **Ensaigs.** Traducció de Joan Rosselló.
19. — ENRIC IBSEN: **Joan Gabriel Borkman**, drama en quatre actes. Traducció de J. Roca Cupull.
20. — EMERSON: **La confiança en sí mateix. L'Amistat.** Traducció de Cebrià Montoliu.
21. — GOETHE: **La Margarideta** (escenes del *Faust*). Traducció de Joan Maragall.
22. — XAVIER DE MAISTRE: **Viatge al voltant de la meva cambra.** Traducció de Rafel Patxot y Jubert.
23. — PASCAL: **Pensaments.** Traducció de Manuel de Montoliu.
24. — GABRIEL ALOMAR: **Una vila que 's mor. Tot passant.**
25. — VALENTÍ ALMIRALL: **Articles literaris.**
26. — JACINTO VERDAGUER: **Excursions.**
27. — JOSEP M.ª FOLCH Y TORRES: **Laria**, novela. Primer premi en el Concurs de Noveles.
28. — FELIP PALMA: **Asprors de la vida.**
29. — EMILI LITTRÉ: **Positivisme.** Traducció d'Albert Aldrich.
30. — **Contes populars del Japó.** Traducció de J. Massó Torrents.
31. — JOAN ALCOVER: **Art y Literatura.**
32. — ENRIC DE FUENTES: **Tristors**, novela. Segon premi en el Concurs de Noveles.
33. — J. POUS PAGÈS: **L'endemà de bodes**, comedia en tres actes.
34. — JOAN ROSSELLÓ: **En Rupit**, novela.
35. — ENRIC IBSEN: **Espectres**, drama en tres actes. Traducció de P. Fabra y J. Casas-Carbó.
36. — LLUIS DOMENECH Y MONTANER: **Estudis polítics.**
37. — SALVADOR GUINOT: **Escenes castelloneses.**
38. — JACINTO VERDAGUER: **Flors de Maria.**

La Corbatinera Moderna

de P. BASTIDA

7, Canuda, 7

Corbates
Camises
Colls
Mitjons
Elàstics
Tovalloles
Guants
Botonadures
Mocadors
Paraigues
Genres de Punt

7, Canuda, 7

MÉS BARATO QUE JO, NINGÚ

ACABA DE SORTIR

EUGENIO D'ORS

LA MUERTE DE ISIDRO NONELL. SEGUIDA DE OTRAS ARBITRARIEDADES Y DE LA ORACIÓN Á MADONA BLANCA MARÍA. TRADUCCIÓN DE ENRIQUE DÍEZ-CANEDO. DECORADA CON DIBUJOS DE NONELL, MIR, RUSIÑOL, ZULOAGA, MARÍN, BONNIN Y ROMEU.

EDICIONES DE "EL BANQUETE" MADRID

3 PESETAS

ROBUSTINA

DURAN Y ESPAÑA

Eficacia immediata

en Anemia, Neurastenia, Depressions nervioses, Clorosis, Debilitat, Atonía gástrica, Escrofulisme. — **Depòsits:** Farmacies de **Genové**, Rambla Centre, davant del Liceu, y de **Durán y España**, Valencia, 278, dreta Ensanxe, al peu del Passeig de Gracia

J. POUS PAGÈS

EMPORDANESES

NOVELETES

3 PESSETES

COLECCIÓ DE PROSISTES CATALANS

EL FUTURISME

PER

GABRIEL ALOMAR

Conferencia llegida en l'Ateneo Barcelonès la nit del 18 de juny de 1904

UNA PESSETA

CAPSES DE LUXO

Pera casaments y batetjos ab 50 per 100 de economía

FÁBRICA Y DESPATX:

Carrer de Sant Pau, 38

¡FORA PEL MOXÍ!

Els **POLVOS COSMETICS DE FRANCH** treuen en pocs minuts el pel de qualsevol part del cos, mata ses arrels y no torna a surtir. No irrita'l cutis. Aquest depilatori es utilissim a les senyores que tingen pel moxí (vello) a la cara y brassos, perque ab ell poden destruirlo.

Un pot: 2'50 pessetes. S'envia certificat per correu si per endavant se reben **3'50 pessetes** en **libransa** de Giro mutuo o en sellos de correu.

FARMACIA BORRELL, Compte del Assalt (carrer Nou) 52 - Barcelona

CABANELLAS Y C.ª * BANCA * VALORS * CUPONS
Rambla del Centre, 9, y Arolas, 9

BALNEARI DE VALLFOGONA

Temporada oficial de 25 de juny a 15 de septembre

Taula rodona y restaurant. Bon *confort*. — Cotxes a l'arribada dels trens mixtes, en la estació de Tàrrega, línia del Nort. A la de Sant Guim, de la matexa línia, hi ha carruatge cap a Santa Coloma y Vallfogona. — Adressament postal: Vallfogona de Riucorb, provincia de Tarragona.

Gran Balneari propietat de la Societat Anónima

Vichy Català

Situat entre la estació y el poble de Caldes de Malavella (Girona). Distancia de Barcelona: En tren correu, 3 hores; en tren lleuger, 2 hores 35 minuts.

ESTABLIMENT DE PRIMER ORDRE: Temporada de 1.er de maig a 30 de octubre

Aigues hipetermals de temperatura 60° centígrades, alcalines bicarbonatades-sòdiques. Sens rival pera el **reumatisme**, la **diabetes** y afeccions del **estòmac, fetge, melsa.**

Aquestes aigues, de reputació universal, sols se venen ab ampolles, y les ampolles porten totes els distintius ab el nom de la **Societat Anònima del Vichy Català.** Cridèm l'atenció dels consumidors, y molt particularment dels malalts, pera que no's dexin sorpendre admetent com idèntiques a nostres aigues, altres de **artificials** que s'oferexen en aquest mercat ab noms de **fonts imaginaries** que sols son marques de fábrica y no **fonts d'origen.**

De venda en totes bandes - Administració: Rambla de les Flors, 18, entressol

Cartró-Cuiro pera cobertes

Roviralta y C.ª

Carrer Ample, n.° 24

Tipografía «La Acadèmica», de Serra germans y Russell, Ronda Universitat, 6